

ΟΔΗΓΙΕΣ 0.3

Έκδοση: 3^η

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΕΩΝ ΣΕ ΠΡΑΞΕΙΣ (πλην ΚΕ) ΣΤΗ ΒΑΣΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

ΤΟΜΕΑΚΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΣΠΑ 2021-2027

Πίνακας περιεχομένων

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΟΔΗΓΙΩΝ	3
2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ - ΝΕΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	3
3. ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΕΙΣ ΒΑΣΕΙ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	4
4. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΕΩΝ ΣΤΗ ΒΑΣΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΣΔΕ 2021-2027	4
4.1 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ.....	4
4.2 ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΠΡΑΞΕΩΝ.....	5
4.2.1 Παράγοντες κινδύνου	6
4.2.2 Εφαρμογή εκτίμησης κινδύνου.....	13
4.3 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΕΙΣ ΔΑΠΑΝΩΝ.....	14
4.3.1 Περιγραφή και κανόνες στη βάση εκτίμησης κινδύνου	14
4.3.2 Διαπίστωση παρατυπιών - διορθώσεις - επέκταση δείγματος.....	17
4.3.3 Κατασταλτικός έλεγχος συμβάσεων.....	17
4.4 ΕΠΙΤΟΠΙΕΣ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΕΙΣ.....	18
4.4.1 Εκτίμηση κινδύνου πράξεων	18
4.4.2 Καθορισμός αρχικού πληθυσμού	18
4.4.3 Προσδιορισμός μεγέθους δείγματος.....	20
4.4.4 Επιλογή πράξεων που πρέπει να επαληθευτούν οπωσδήποτε επιτόπια	20
4.4.5 Στρωματοποίηση εναπομείναντα πληθυσμού - Επιλογή αρχικού δείγματος.....	21
4.4.6 Καθορισμός παραγόντων που μπορεί να διαφοροποιήσουν το δείγμα κατά την κρίση της ΔΑ/ΕΦ.....	22
4.4.7 Έλεγχος για κάλυψη του ελάχιστου ύψους δαπανών - Οριστικοποίηση του δείγματος.....	22
4.4.8 Επιπλέον πράξεις για επαλήθευση.....	23
4.4.8.1 Επιτόπιες επαληθεύσεις σε εκκρεμότητα	23
4.4.8.2 Συμπλήρωση με πράξεις χωρίς εκτελεσμένο οικονομικό αντικείμενο.....	23
4.4.8.3 Πρόσθετες πράξεις	23
4.4.9 Προγραμματισμός επιτόπιων επαληθεύσεων	23
4.5 ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ 2 ^{ου} ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΣΕ ΠΡΑΞΕΙΣ ΜΕ ΥΠΟΕΡΓΑ ΕΙΔΟΥΣ «5011 ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΚΤ+»	24
4.5.1 Διαχειριστικές επαληθεύσεις στις πράξεις «νέας» εναρμόνισης.....	26
4.5.2 Διαχειριστικές επαληθεύσεις σε πράξεις με ΥΕ «5011 Ειδικές Περιπτώσεις ΕΚΤ+», πλην των πράξεων «νέας» εναρμόνισης.....	27
4.6 ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΥΠΟΕΡΓΑ ΠΟΥ ΥΛΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΜΕ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΕ ΠΟΛΛΟΥΣ ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΥΣ	29
5. ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΕΩΝ ΑΠΟ ΔΑ/ΕΦ	30
6. ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗ-ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ	31
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΤΥΠΟΙ/ ΟΜΑΔΕΣ ΠΡΑΞΕΩΝ.....	32
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΦΟΡΕΩΝ/ΔΟΜΩΝ - «ΝΕΑ» ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ (βλ. παρ. 4.5.1).....	33
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΦΟΡΕΩΝ/ ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΠΡΑΞΕΙΣ ΜΕ ΥΕ «5011 ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΚΤ+» - ΠΛΗΝ ΤΗΣ «ΝΕΑΣ» ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗΣ.....	36

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΟΔΗΓΙΩΝ

Οι παρούσες οδηγίες εφαρμόζονται στο πλαίσιο του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου και αφορούν στη μεθοδολογία για τη διενέργεια των διαχειριστικών επαληθεύσεων στη βάση εκτίμησης κινδύνου, σε πράξεις πλην κρατικών ενισχύσεων που έχουν ενταχθεί στα Τομεακά και Περιφερειακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027¹.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ - ΝΕΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 74 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060 οι διαχειριστικές επαληθεύσεις, που διενεργούν οι Διαχειριστικές Αρχές ή οι Ενδιάμεσοι Φορείς, θα πρέπει να βασίζονται σε εκτίμηση κινδύνου και να είναι ανάλογες με τους εκ των προτέρων εντοπισθέντες κινδύνους.

Οι διαχειριστικές επαληθεύσεις περιλαμβάνουν:

α) *διοικητικές* επαληθεύσεις των *δηλώσεων δαπανών* που υποβάλλουν οι δικαιούχοι, και

β) *επιτόπιες* επαληθεύσεις των πράξεων,

και πρέπει να διενεργούνται πριν από την υποβολή των λογαριασμών στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπως αυτοί προβλέπονται στο άρθρο 98 του Κανονισμού 2021/1060.

Οι παραπάνω κανονιστικές απαιτήσεις έχουν ενσωματωθεί στο άρθρο 39 του ν. 4914/2022 (Α' 61) και στις Υπουργικές Αποφάσεις διάρθρωσης των Διαχειριστικών Αρχών καθώς, βάσει του άρθρου 8 του ανωτέρω νόμου, οι διαχειριστικές επαληθεύσεις αποτελούν αρμοδιότητα της Διαχειριστικής Αρχής. Αντίστοιχες προβλέψεις περιλαμβάνονται και στις Υπουργικές Αποφάσεις Ορισμού των Ενδιάμεσων Φορέων (ΕΦ), εφόσον τους ανατεθούν οι σχετικές αρμοδιότητες/ καθήκοντα, σύμφωνα με το άρθρο 71 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060 και το άρθρο 13 του ν. 4914/2022. Η εξειδίκευση των απαιτήσεων γίνεται στο Εγχειρίδιο Διαδικασιών ΣΔΕ 2021-2027, η εφαρμογή του οποίου είναι υποχρεωτική από τους φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση και υλοποίηση των Προγραμμάτων.

Η καινοτομία που εισάγει ο Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1060 είναι ότι, στη νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027, τόσο οι επιτόπιες επαληθεύσεις πράξεων όσο και οι *διοικητικές επαληθεύσεις δηλώσεων δαπανών* θα πρέπει να πραγματοποιούνται στη βάση εκτίμησης κινδύνου. Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 62 του Κανονισμού, στόχος αυτής της νέας προσέγγισης είναι να διασφαλίζεται η κατάλληλη ισορροπία μεταξύ αφενός της αποτελεσματικής και αποδοτικής υλοποίησης των ταμείων, αφετέρου των σχετικών διοικητικών επιβαρύνσεων και κόστους. Υπό το πρίσμα αυτό, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη και τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής²:

- η συχνότητα, το πεδίο εφαρμογής και το εύρος των διαχειριστικών επαληθεύσεων θα πρέπει να βασίζονται σε εκτίμηση κινδύνου, *η οποία θα γίνεται εκ των προτέρων και εγγράφως* και η οποία θα λαμβάνει υπόψη παράγοντες όπως το πλήθος, το είδος, το μέγεθος και το περιεχόμενο των πράξεων που υλοποιούνται, τους δικαιούχους, καθώς και το επίπεδο του κινδύνου που προσδιορίστηκε κατά τις προηγούμενες διαχειριστικές επαληθεύσεις και τους ελέγχους,
- οι διαχειριστικές επαληθεύσεις θα πρέπει να είναι αναλογικές προς τους κινδύνους που προκύπτουν από την ως άνω εκτίμηση, οπότε θα πρέπει να αποτυπώνεται γραπτώς και ο τρόπος που θα εφαρμοστεί η αναλογικότητα (δηλ. πώς οι επαληθεύσεις θα είναι ανάλογες με τους τύπους/επίπεδα κινδύνου).

¹ Οι οδηγίες δεν αφορούν σε χρηματοδοτικά εργαλεία

² REFLECTION PAPER: «Risk based management verifications. Article 74 (2) CPR 2021-2027». EC Directorates-General. Employment, Social Affairs and Inclusion. Regional and Urban Policy. Joint Audit Directorate for Cohesion. 24 May 2023.

3. ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΕΙΣ ΒΑΣΕΙ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής², η νέα φιλοσοφία για τις διαχειριστικές επαληθεύσεις, που αφορά πλέον και τις διοικητικές επαληθεύσεις δηλώσεων δαπανών, είναι ότι πρέπει να επικεντρώνονται σε τομείς/στοιχεία κινδύνου. Η *πιο αναλογική* αυτή προσέγγιση είναι σημαντική για την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ της προστασίας του προϋπολογισμού της ΕΕ και την ενίσχυση της απλοποίησης. Στοιχείει:

- ⇒ στη μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης τόσο των ΔΑ/ΕΦ όσο και των δικαιούχων, καθώς θα μειωθεί ο αριθμός των επαληθεύσεων, και
- ⇒ στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του ΣΔΕ, δεδομένου ότι οι διαχειριστικές επαληθεύσεις μπορούν πλέον να επικεντρώνονται σε προβληματικές «περιοχές» (δηλ. σε περιοχές που ενέχουν στοιχεία κινδύνου) αντί να δαπανάται χρόνος και πόροι στις επαληθεύσεις *κάθε* δήλωσης δαπάνης.

Στην πράξη αυτό σημαίνει ότι, σε αντίθεση με την περίοδο 2014-2020, δεν πρέπει να υπόκεινται σε διαχειριστική επαλήθευση, όλες οι πράξεις και όλες οι δηλώσεις δαπανών από τους δικαιούχους. Στο επίπεδο της ίδιας της δήλωσης δαπανών ή της πράξης, δεν είναι απαραίτητο να επαληθεύονται όλα τα στοιχεία δαπανών και όλα τα αποδεικτικά/δικαιολογητικά έγγραφα.

Είναι προφανές ότι το βασικό χαρακτηριστικό και η συνέπεια της προσέγγισης ενέχει τον «κίνδυνο» να μην εντοπιστούν ευρήματα ή παρατυπίες, καθώς δεν επαληθεύεται το 100% των πράξεων και των δαπανών.

Ωστόσο, υπό τη νέα οπτική του εξορθολογισμού των διαχειριστικών επαληθεύσεων, ο στόχος της ΔΑ/ ΕΦ είναι να μπορεί να εξάγει επαρκή και ικανοποιητικά συμπεράσματα από τις διαχειριστικές επαληθεύσεις, ακόμη και εάν οι εν λόγω επαληθεύσεις δεν καλύπτουν το 100% των δαπανών που θα πρέπει να περιληφθούν στις αιτήσεις πληρωμής και στους λογαριασμούς που θα υποβληθούν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Επομένως η ΔΑ/ΕΦ μπορεί να επιβεβαιώσει τις δαπάνες ως νόμιμες και κανονικές, *συμπεριλαμβανομένου του μέρους που δεν έχει επαληθεύσει*, εάν κρίνει ότι οι διαχειριστικές επαληθεύσεις που διενήργησε στη βάση ανάλυσης κινδύνου, καλύπτουν επαρκώς τους κινδύνους και, ως εκ τούτου έχει αποκομίσει εύλογη βεβαιότητα.

Αυτοί είναι οι κύριοι λόγοι, για τους οποίους απαιτείται, από το κανονιστικό πλαίσιο, να αναπτυχθεί *γραπτώς* και *εκ των προτέρων* μία μεθοδολογία εκτίμησης κινδύνου που θα εξηγεί με βάση ποια κριτήρια θα είναι αποδεκτοί οι κίνδυνοι και τα επίπεδα κινδύνων και ποια θα είναι η συχνότητα, το πεδίο εφαρμογής και το εύρος των διαχειριστικών επαληθεύσεων.

Η μεθοδολογία θα πρέπει να υπόκειται σε επανεξέταση ή/ και αναθεώρηση, ώστε να γίνονται οι κατάλληλες προσαρμογές και να βελτιώνεται η αποτελεσματικότητα των διαχειριστικών επαληθεύσεων.

4. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΕΩΝ ΣΤΗ ΒΑΣΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΣΔΕ 2021-2027

4.1 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Στη βάση του νέου κανονιστικού πλαισίου και των κατευθυντήριων οδηγιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς και της επισκόπησης και ανάλυσης δεδομένων για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, η προσέγγιση για τη διενέργεια των διαχειριστικών επαληθεύσεων στο πλαίσιο του ΣΔΕ 2021-2027 στηρίζεται στις εξής γενικές αρχές:

- ❑ Ο προγραμματισμός των διαχειριστικών επαληθεύσεων βασίζεται σε εκτίμηση κινδύνου που γίνεται σε *επίπεδο πράξης*, λαμβάνοντας υπόψη συγκεκριμένους παράγοντες κινδύνου.

- ❑ Η εκτίμηση σε επίπεδο πράξης είναι κοινή για τις διοικητικές επαληθεύσεις δαπανών και τις επιτόπιες επαληθεύσεις.
- ❑ Οι παράγοντες κινδύνου σχετίζονται με στοιχεία για τον δικαιούχο (ιστορικό, εμπειρία, κλπ) και με στοιχεία για την πράξη. Πρόκειται τόσο για «χαρακτηριστικά» που φέρει η πράξη κατά τον σχεδιασμό της (όπως τύπο/φύση, πολυπλοκότητα) όσο και για στοιχεία που προκύπτουν κατά την υλοποίησή της (τροποποιήσεις, δημοσιονομικές διορθώσεις, κλπ).
- ❑ Οι παράγοντες κινδύνου λαμβάνουν τιμές και βαθμούς, *αυτόματα*, μέσω δεδομένων που καταχωρίζονται στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ), ώστε να εξασφαλίζεται η αξιοπιστία και η διαφάνεια.
- ❑ Η αρχική εκτίμηση κινδύνου, με την αυτόματη απόδοση ενός συνολικού βαθμού σε κάθε πράξη, γίνεται αμέσως μετά την ένταξή της, ώστε να υπάρχει η πρώτη εικόνα για την «επικινδυνότητά» της. Ο βαθμός αυτός διαφοροποιείται κατά την υλοποίησή της, καθώς μεταβάλλονται τα στοιχεία που τροφοδοτούν τις τιμές των επιμέρους παραγόντων κινδύνου, και επικαιροποιείται αυτόματα όταν εφαρμόζεται η μεθοδολογία.
- ❑ *Πεδίο εφαρμογής, συχνότητα/χρονισμός:* Η εκτίμηση κινδύνου πράξεων εφαρμόζεται *ταυτόχρονα* για το σύνολο των πράξεων του Προγράμματος
 - ✓ ανά μήνα, προκειμένου να διενεργηθούν οι διοικητικές επαληθεύσεις, και
 - ✓ ανά εξάμηνο, για τον προγραμματισμό των επιτόπιων επαληθεύσεων.
- ❑ *Εφαρμογή και αναλογικότητα:* Με βάση τη βαθμολογία των πράξεων, κάθε φορά που εφαρμόζεται η μεθοδολογία δημιουργούνται αυτόματα (μέσω του ΟΠΣ) τρία στρώματα κινδύνου (υψηλού, μεσαίου και χαμηλού), και κάθε πράξη «κατατάσσεται» σε ένα από αυτά. Η κατάταξη σε κάθε στρώμα είναι δυναμική, γίνεται αυτόματα και αξιοποιείται τόσο στις διοικητικές όσο και στις επιτόπιες επαληθεύσεις για την επιλογή δείγματος.
 - ✓ Στις διοικητικές επαληθεύσεις, καθορίζονται κανόνες και κριτήρια δειγματοληψίας σε δύο επίπεδα: α) επίπεδο Δελτίου Δήλωσης Δαπανών (ΔΔΔ) και β) επίπεδο δαπανών, όταν στο πλαίσιο του ΔΔΔ που επαληθεύεται διοικητικά, συμμετέχει παραπάνω από μία κατηγορία δαπανών.
 - ✓ Στις επιτόπιες επαληθεύσεις, η δειγματοληψία εφαρμόζεται σε δεδομένο πληθυσμό πράξεων/δαπανών και επιλέγονται οι πράξεις προς επιτόπια επαλήθευση.
 - ✓ Σε πράξεις με υποέργα είδους «5011 Ειδικές Περιπτώσεις ΕΚΤ+», εφαρμόζεται δειγματοληψία 2^{ου} επιπέδου σε φορείς παροχής υπηρεσιών και ωφελούμενους, τόσο στις διοικητικές όσο και στις επιτόπιες επαληθεύσεις.
- ❑ Η μεθοδολογία, στην εφαρμογή της, επιτρέπει την αξιοποίηση της επαγγελματικής κρίσης των στελεχών των ΔΑ/ΕΦ.
- ❑ Η προσέγγιση υπόκειται σε επανεξέταση ή/ και αναθεώρηση.

Οι παραπάνω γενικές αρχές αναπτύσσονται αναλυτικά στις επόμενες ενότητες.

4.2 ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΠΡΑΞΕΩΝ

Η εκτίμηση κινδύνου πράξεων αφορά σε όλες τις πράξεις (πλην ΚΕ και χρηματοδοτικών εργαλείων) που έχουν ενταχθεί στα Τομεακά και Περιφερειακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027 και εφαρμόζεται από όλες τις αρμόδιες Διαχειριστικές Αρχές (ΔΑ) και Ενδιάμεσους Φορείς (ΕΦ).

Αποτελεί βασικό βήμα στη διαδικασία προγραμματισμού των διαχειριστικών επαληθεύσεων, όταν οι ΔΑ και οι ΕΦ θα πρέπει να επιλέξουν το δείγμα των πράξεων που θα επαληθεύσουν διοικητικά και επιτόπια.

Η μεθοδολογία βασίζεται σε παράγοντες-δείκτες κινδύνου, αξιοποιεί πλήρως στοιχεία που υπάρχουν στο ΟΠΣ και υλοποιείται εξ ολοκλήρου ηλεκτρονικά.

Κάθε ενταγμένη πράξη αποκτά μία συνολική βαθμολογία κινδύνου, η οποία προκύπτει από την απόδοση τιμών και βαθμών σε επιμέρους παράγοντες, όπως προσδιορίζονται στην ενότητα 4.2.1. Η συνολική βαθμολογία που μπορεί να λάβει μία πράξη επικαιροποιείται κάθε φορά που εφαρμόζεται η εκτίμηση κινδύνων πράξεων, καθώς κατά τη διάρκεια υλοποίησης μεταβάλλονται στοιχεία που τροφοδοτούν τις τιμές των επιμέρους παραγόντων.

4.2.1 Παράγοντες κινδύνου

Οι παράγοντες κινδύνου είναι 19 και αφορούν στον δικαιούχο και στην πράξη. Η απόδοση τιμής και βαθμού σε κάθε επιμέρους παράγοντα γίνεται αυτόματα και λαμβάνει υπόψη:

- ✓ πρωτογενή δεδομένα, που καταχωρίζονται σε τυποποιημένα έντυπα του ΣΔΕ και σε αντίστοιχα πεδία του ΟΠΣ [τα δεδομένα αυτά βασίζονται είτε σε σταθερές είτε σε μεταβλητές παραμέτρους],
- ✓ καθώς και στοιχεία που προκύπτουν από την επεξεργασία πρωτογενών δεδομένων, όπως το ποσοστό δημοσιονομικών διορθώσεων που έχει επιβληθεί στον δικαιούχο.

Η επεξεργασία και οι υπολογισμοί γίνονται αυτόματα μέσω του ΟΠΣ.

➡ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΟΝ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟ/ΟΥΣ

ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ «1. ΤΥΠΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ»:

Παράγοντας	Τιμή παράγοντα	Βαθμός
1. Τύπος Δικαιούχου	Υπουργείο	1
	ΔΕΚΟ	2
	ΝΠΔΔ εποπτευόμενα, εντός δημόσιου τομέα (πλην ΟΤΑ)	2
	ΝΠΙΔ εποπτευόμενα, εντός δημόσιου τομέα (πλην ΟΤΑ)	2
	Διεθνείς οργανισμοί	3
	ΟΤΑ Α' βαθμού (Δήμοι)	3
	ΟΤΑ Β' βαθμού (Περιφέρειες)	3
	Επιχειρήσεις ΟΤΑ	4
	ΝΠΔΔ εποπτευόμενα, εκτός δημόσιου τομέα (πλην ΟΤΑ)	4
	ΝΠΙΔ και Κοινωνικά Ιδρύματα, εποπτευόμενα, εκτός δημόσιου τομέα (πλην ΟΤΑ)	4
	Άλλοι μη εποπτευόμενοι φορείς και ΜΚΟ	5

Για την απόδοση τιμής στον παράγοντα 1 απαιτείται η πληροφορία του σχετικού πεδίου από την Κартέλα Δικαιούχου.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ «2. ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ»:

Παράγοντας	Τιμή παράγοντα	Βαθμός
2. Ποσοστό δημοσιονομικών διορθώσεων πράξεων του Δικαιούχου	δημοσιονομικές διορθώσεις <2%	1
	δημοσιονομικές διορθώσεις 2 έως 5%	3
	δημοσιονομικές διορθώσεις >5%	5

Για την απόδοση τιμής στον παράγοντα 2 λαμβάνονται υπόψη:

- A. το συνολικό ύψος των δαπανών σε αποδεκτό διαχείρισης για τις πράξεις που έχει υλοποιήσει/ υλοποιεί ο δικαιούχος στο πλαίσιο των προγραμματικών περιόδων 2014-2020 και 2021-2027
- B. το άθροισμα όλων των δημοσιονομικών διορθώσεων στις πράξεις που έχει υλοποιήσει/υλοποιεί ο δικαιούχος στο πλαίσιο των προγραμματικών περιόδων 2014-2020 και 2021-2027, όπως αυτές καταγράφονται στα Δελτία Καταχώρησης Διορθώσεων (ΔΚΔ) σε συνέχεια παρατυπιών [ΔΚΔ κατηγοριών 1 και 6].

Ο αυτόματος υπολογισμός του % ποσοστού είναι: $[B/A]*100\%$.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ «3. ΕΧΕΙ ΔΙΕΝΕΡΓΗΘΕΙ ΕΠΙΤΟΠΙΑ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗ/ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΟΝ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟ»:

Παράγοντας	Τιμή παράγοντα	Βαθμός
3. Έχει διενεργηθεί επιτόπια επαλήθευση/ έλεγχος στον δικαιούχο;	Ναι	1
	Όχι	10

Για την απόδοση τιμής στον παράγοντα 3 αξιοποιείται η πληροφορία των καταχωρημένων στο ΟΠΣ, επιτόπιων επαληθεύσεων και των ελέγχων που έχουν διενεργηθεί στον δικαιούχο, στο πλαίσιο των προγραμματικών περιόδων 2014-2020 και 2021-2027.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ «4. ΠΟΛΛΑΠΛΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ»:

Παράγοντας	Τιμή παράγοντα	Βαθμός
4. Πολλαπλοί δικαιούχοι	1 δικαιούχος	1
	2 έως 3 δικαιούχοι	3
	>3 δικαιούχοι	5

Για την απόδοση τιμής στον παράγοντα 4 απαιτείται η πληροφορία του πεδίου B.1: «Στοιχεία δικαιούχου/ων - εμπλεκόμενων φορέων») στο Τμήμα Β του ΤΔΠ που είναι σε ισχύ.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ «5. ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ ΜΕ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΔΑ/ΕΦ»:

Παράγοντας	Τιμή παράγοντα	Βαθμός
5. Συμμόρφωση Δικαιούχου με υποχρεώσεις προς ΔΑ/ΕΦ		

Στον παράγοντα 5 μέχρι την ενεργοποίησή του, αποδίδεται βαθμός 1 για όλες τις πράξεις και όλα τα Τομεακά και Περιφερειακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ «6. Ο ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ ΥΛΟΠΟΙΕΙ ΚΑΙ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΆΛΛΑ ΤΑΜΕΙΑ/ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΥΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥΣ»:

Παράγοντας	Τιμή παράγοντα	Βαθμός
6. Ο δικαιούχος υλοποιεί και πράξεις που χρηματοδοτούνται από άλλα ταμεία/χρηματοδοτικούς μηχανισμούς;	Όχι	1
	Ναι	5

Για την απόδοση τιμής στον παράγοντα 6 λαμβάνεται υπόψη εάν ο δικαιούχος υλοποιεί εκτός από πράξεις που έχουν ενταχθεί στα Τομεακά και Περιφερειακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ και πράξεις που χρηματοδοτούνται από άλλα ταμεία/χρηματοδοτικούς μηχανισμούς (όπως ΤΑΑ, ΜΣΕ/CEF, ΤΑΜΕΥ, ΕΠΑ).

ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ «7. ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ ΠΟΥ ΥΛΟΠΟΙΕΙ Ο ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ»:

Παράγοντας	Τιμή παράγοντα	Βαθμός
7. Αριθμός πράξεων που υλοποιεί ο δικαιούχος	1 έως 5 πράξεις	1
	> 5 πράξεις	5

Για την απόδοση τιμής στον παράγοντα 7 απαιτείται το άθροισμα των ενταγμένων πράξεων που υλοποιεί ο δικαιούχος ταυτόχρονα στην παρούσα φάση σε όλα τα Τομεακά και Περιφερειακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027. [«Ταυτόχρονα στην παρούσα φάση»: αφορά στις πράξεις που είναι «ανοικτές» τη χρονική στιγμή που πραγματοποιείται η εκτίμηση κινδύνου των πράξεων].

ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ «8. ΣΕΙΡΑ ΚΑΤΑΤΑΞΗΣ - RANK ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΔΗΛΩΘΕΙΣΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ (ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΆΛΛΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥΣ)»:

Παράγοντας	Τιμή παράγοντα	Βαθμός
8. Σειρά κατάταξης - rank του δικαιούχου ως προς τις δηλωθείσες δαπάνες (σε σχέση με τους άλλους δικαιούχους)	1 ^ο τεταρτημόριο	1
	2 ^ο τεταρτημόριο	3
	3 ^ο τεταρτημόριο	4
	4 ^ο τεταρτημόριο	10

Για την απόδοση τιμής στον παράγοντα 8 απαιτούνται τα εξής στοιχεία:

- το συνολικό ύψος δηλωθεισών δαπανών των πράξεων που υλοποιεί ο δικαιούχος στο πλαίσιο Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027

- το συνολικό ύψος δηλωθεισών δαπανών των πράξεων που υλοποιεί κάθε δικαιούχος στο πλαίσιο Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027.

Η τιμή του παράγοντα προκύπτει με χρήση συνάρτησης που αποδίδει το τεταρτημόριο στο σύνολο των δεδομένων (quartile), αυτόματα μέσω ΟΠΣ. Τα βήματα με βάση τα οποία προκύπτουν τα τεταρτημόρια έχουν ως εξής:

- ⇒ Όλοι οι δικαιούχοι που υλοποιούν πράξεις στο πλαίσιο Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027 και έχουν δηλωθείσες δαπάνες, κατατάσσονται ως προς το ύψος των δηλωθεισών δαπανών τους
- ⇒ Η συνάρτηση ανάγει την κατάταξη αυτή σε τιμές από 0 έως 1 και στη συνέχεια δημιουργεί 4 τεταρτημόρια:
 - 1^ο τεταρτημόριο: οι δικαιούχοι με τιμή από 0 έως 0,25
 - 2^ο τεταρτημόριο: οι δικαιούχοι με τιμή > 0,25 έως 0,50
 - 3^ο τεταρτημόριο: οι δικαιούχοι με τιμή > 0,50 έως 0,75 και
 - 4^ο τεταρτημόριο: οι δικαιούχοι με τιμή > 0,75 έως 1

➡ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ «9. ΣΥΝΘΕΤΟΤΗΤΑ ΠΡΑΞΗΣ»:

Παράγοντας	Τιμή παράγοντα	Βαθμός
9. Συνθετότητα πράξης	1 έως 2 διαφορετικά είδη υποέργων	1
	3 έως 4 διαφορετικά είδη υποέργων	3
	> 4 είδη διαφορετικά υποέργων	5

Για την απόδοση τιμής στον παράγοντα 9 απαιτείται η πληροφορία του πεδίου ΣΤ.4: «Είδος Υποέργου» του Τμήματος ΣΤ του Τεχνικού Δελτίου Πράξης (ΤΔΠ) που είναι σε ισχύ.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ «10. ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΕΡΓΩΝ ΠΡΑΞΗΣ»:

Παράγοντας	Τιμή παράγοντα	Βαθμός
10. Αριθμός υποέργων πράξης	1 έως 2 υποέργα	1
	3 έως 5 υποέργα	3
	>5 υποέργα	5

Για την απόδοση τιμής στον παράγοντα 10 απαιτείται η πληροφορία του πεδίου ΣΤ.1: «Α/Α Υποέργου» του Τμήματος ΣΤ του Τεχνικού Δελτίου Πράξης (ΤΔΠ) που είναι σε ισχύ.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ «11. ΤΥΠΟΣ/ΦΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ»:

Παράγοντας	Τιμή παράγοντα	Βαθμός
11. Τύπος/ φύση της πράξης (φυσικό αντικείμενο από ή λιγότερο από)	Ομάδες πράξεων: 1. Έργα υποδομής και 2. Εξοπλισμός - προμήθεια ή/ και εγκατάσταση	1
	Ομάδα πράξεων 3. Μελέτες και υπηρεσίες μέσω δημόσιας σύμβασης (πλην πράξεων ΤΒ)	3
	Λοιποί τύποι/ ομάδες πράξεων	5

Για την απόδοση τιμής στον παράγοντα 11 απαιτείται η πληροφορία του πεδίου ΣΤ.0: «Τύπος/ ομάδα πράξης» του Τμήματος ΣΤ του Τεχνικού Δελτίου Πράξης (ΤΔΠ), όπως αποτυπώνονται στο παράρτημα Ι του παρόντος εγγράφου. Για την επιλογή της ομάδας που αφορά η πράξη και τη συμπλήρωση του σχετικού πεδίου, ακολουθούνται οι κατευθύνσεις του «Πρακτικού οδηγού για τους τύπους πράξεων πλην ΚΕ³».

ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ «12. ΜΕΘΟΔΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ»:

Παράγοντας	Τιμή παράγοντα	Βαθμός
12. Μέθοδος υλοποίησης της πράξης	αποκλειστικά με δημόσιες συμβάσεις	1
	με δημόσιες συμβάσεις και έως 10% αυτεπιστασία	2
	με δημόσιες συμβάσεις και >10% αυτεπιστασία	3
	αποκλειστικά με αυτεπιστασία	4
	ειδική περίπτωση ΕΚΤ+	5

Για την απόδοση τιμής στον παράγοντα 12 απαιτείται η πληροφορία του πεδίου ΣΤ.4: «Είδος Υποέργου» του ΤΔΠ που είναι σε ισχύ, και η συνολική επιλέξιμη δημόσια δαπάνη του υποέργου (σε προγραμματικό επίπεδο) στη βάση της οποίας, υπολογίζεται το ποσοστό της αυτεπιστασίας (υλοποίηση με ίδια μέσα).

ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ «13. ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΠΡΑΞΗΣ»:

Παράγοντας	Τιμή παράγοντα	Βαθμός
13. Διάρκεια υλοποίησης φυσικού αντικείμενου πράξης	1 έως 2 χρόνια	1
	> 2 έως 4 χρόνια	3
	> 4 χρόνια	5

Για την απόδοση τιμής στον παράγοντα 13 απαιτείται η πληροφορία του πεδίου ΣΤ.24: «Διάρκεια υλοποίησης φυσικού αντικείμενου πράξης» του Τμήματος ΣΤ του Τεχνικού Δελτίου Πράξης (ΤΔΠ) που είναι σε ισχύ.

³ Δεν αποτελεί έγγραφο του Εγχειριδίου ΣΔΕ. Είναι υποστηρικτικό έγγραφο για τη διευκόλυνση του έργου των ΔΑ/ΕΦ

ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ «14. ΠΡΑΞΕΙΣ ΜΕ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΔΠ»:

Παράγοντας	Τιμή παράγοντα	Βαθμός
14. Πράξεις με ημερομηνία έναρξης πριν την υποβολή του ΤΔΠ	Όχι	1
	Ναι - στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ	3
	Ναι - έργα που μεταφέρονται στο ΕΣΠΑ 21-27 από άλλες πηγές χρηματοδότησης	5

Για την απόδοση τιμής στον παράγοντα 14 απαιτείται η πληροφορία των ακόλουθων πεδίων του Τεχνικού Δελτίου Πράξης (ΤΔΠ) που είναι σε ισχύ:

- ΣΤ.25: «Ημερομηνία έναρξης πράξης» στο Τμήμα ΣΤ
- Α.16: «Ημερομηνία/ ώρα υποβολής» στο Τμήμα Α.

Για τις πράξεις με ημερομηνία έναρξης πριν την υποβολή του ΤΔΠ, το ΟΠΣ αποδίδει βαθμό στον παράγοντα ως εξής:

- βαθμό 3 σε πράξεις στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ (π.χ. τμηματοποιημένες)
- βαθμό 5 σε πράξεις που χρηματοδοτούνταν από άλλες πηγές χρηματοδότησης (π.χ. ΕΠΑ).

ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ «15. ΎΨΟΣ Π/Υ ΠΡΑΞΗΣ (€)»:

Παράγοντας	Τιμή παράγοντα	Βαθμός
15. Ύψος π/υ πράξης (€)	0 έως 1.000.000	1
	1.000.001 έως 5.000.000	3
	>5.000.000	5

Για την απόδοση τιμής στον παράγοντα 15 απαιτείται η Συνολική Επιλέξιμη Δημόσια Δαπάνη του, σε προγραμματικό επίπεδο (ΤΔΠ).

ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ «16. ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΠΡΑΞΗΣ»:

Παράγοντας	Τιμή παράγοντα	Βαθμός
16. Τροποποιήσεις πράξης (εγκεκριμένες)	Καμία τροποποίηση ή τροποποιήσεις που οφείλονται σε εξωγενείς παράγοντες	1
	Έως 5 τροποποιήσεις που είναι απαραίτητες για την ορθή υλοποίηση πράξης	3
	Περισσότερες από 5 τροποποιήσεις που είναι απαραίτητες για την ορθή υλοποίηση πράξης	5

Για την απόδοση τιμής στον παράγοντα 16 απαιτείται η πληροφορία των εξής πεδίων του Τμήματος Α του Τεχνικού Δελτίου Πράξης (ΤΔΠ) που είναι σε ισχύ:

- Το πεδίο Α.14: «Έκδοση ΤΔΠ». Αφορά το πλήθος των τροποποιήσεων που ενδεχομένως έχουν γίνει, εφόσον η τροποποίηση ΤΔΠ συνδέεται με έκδοση τροποποίησης Απόφασης Ένταξης πράξης. Σημειώνεται ότι δεν προσμετράται η επικαιροποίηση ΤΔΠ.

- Ο χαρακτηρισμός της τροποποίησης του ΤΔΠ από τη ΔΑ/ΕΦ, όπως αποτυπώνεται εναλλακτικά, στα πεδία Α.23 και Α.24. [Α.23: «Οφείλεται σε εξωγενείς υποχρεωτικές συνθήκες», Α.24: «Απαραίτητη για την ορθή υλοποίηση της πράξης»].

Εξωγενείς συνθήκες είναι αυτές που έχουν προκύψει από το «εξωτερικό» θεσμικό περιβάλλον του ΣΔΕ χωρίς ευθύνη του δικαιούχου (π.χ. αλλαγή ΦΠΑ, τροποποίηση με πρωτοβουλία της ΔΑ/ΕΦ).

ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ «17. ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗ ΔΑΠΑΝΩΝ»:

Παράγοντας	Τιμή παράγοντα	Βαθμός
17. Διορθώσεις από διοικητική επαλήθευση δαπανών	καθόλου διορθώσεις	1
	μικρότερες από 2% στο σύνολο των δαπανών	3
	μεγαλύτερες από 2% στο σύνολο των δαπανών	5

Για την απόδοση τιμής στον παράγοντα 17 αξιοποιούνται τα εξής στοιχεία:

- το σύνολο των ποσών που δηλώνει ο δικαιούχος μέσω των ΔΔΔ (κατά τη διαδικασία διοικητικής επαλήθευσης) και αφορά όλες τις λογιστικές χρήσεις (από την έναρξη της πράξης)
- το σύνολο των δαπανών που τέθηκαν σε κατάσταση «ΑΠΟΔΕΚΤΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ» (κατά τη διαδικασία διοικητικής επαλήθευσης) και αφορά όλες τις λογιστικές χρήσεις (από την έναρξη της πράξης)

βάσει των οποίων υπολογίζεται το ακόλουθο % ποσοστό ως εξής: $[(A-B)/A]*100\%$.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ «18. ΧΡΟΝΟΣ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΠΕΡΑΣΕΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗ/ΕΛΕΓΧΟ»:

Παράγοντας	Τιμή παράγοντα	Βαθμός
18. Χρόνος που έχει περάσει από την προηγούμενη επιτόπια επαλήθευση /έλεγχο	<2 έτη	1
	>2 έτη	5
	καθόλου επαλήθευση/έλεγχος	10

Για την απόδοση τιμής στον παράγοντα 18 λαμβάνονται υπόψη οι εξής πληροφορίες:

- η ημερομηνία τελευταίας επιτόπιας επαλήθευσης/ελέγχου (που έχει γίνει από τη ΔΑ/ΕΦ ή την ΕΔΕΛ)
- η τρέχουσα ημερομηνία.

Βάσει των παραπάνω υπολογίζεται ο χρόνος που έχει περάσει από την προηγούμενη επιτόπια επαλήθευση /έλεγχο με τον ακόλουθο τύπο: $(B-A)/12$.

Για την ορθή απόδοση τιμής στον παράγοντα 18, είναι πολύ σημαντικό να καταχωρηθούν *έγκαιρα* στο ΟΠΣ, οι βασικές πληροφορίες για την επαλήθευση. Συγκεκριμένα, το αρμόδιο όργανο επιτόπιας επαλήθευσης οφείλει με το πέρας της διενέργειάς της, να καταχωρίσει στο ΟΠΣ *τουλάχιστον* τις ημερομηνίες ελέγχου, το εξάμηνο και το αντικείμενο, ώστε να δοθεί από το ΟΠΣ «α/α ελέγχου» (καθώς η καταχώριση προσωρινής έκθεσης επιτόπιας επαλήθευσης μπορεί να καθυστερήσει).

**ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ «19. ΎΨΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ
(% ΔΑΠΑΝΩΝ ΠΟΥ ΕΠΑΛΗΘΕΥΤΗΚΑΝ/ΕΛΕΓΧΘΗΚΑΝ)»:**

Παράγοντας	Τιμή παράγοντα	Βαθμός
19. Ύψος δημοσιονομικών διορθώσεων στην πράξη (% δαπανών που επαληθεύτηκαν/ελέγχθηκαν)	Χωρίς δημοσιονομικές διορθώσεις	1
	δημοσιονομικές διορθώσεις έως 2%	3
	δημοσιονομικές διορθώσεις > 2%	5

Για την απόδοση τιμής στον παράγοντα 19 αξιοποιούνται τα εξής στοιχεία:

- A. το σύνολο των ποσών που ελέγχθηκαν σε επιτόπια επαλήθευση από τη ΔΑ/ΕΦ και σε έλεγχο από την ΕΔΕΛ.
- B. το σύνολο των διορθώσεων που επιβλήθηκαν σε συνέχεια των επιτόπιων επαληθεύσεων/ ελέγχων όπως προκύπτει από τα συμπληρωμένα Δελτία Καταχώρησης Διορθώσεων (ΔΚΔ) συνεχεία παρατυπιών, χωρίς τα ΔΚΔ οριζόντιων διορθώσεων.

Υπολογίζεται το ακόλουθο % ποσοστό: $[B/A]*100\%$

4.2.2 Εφαρμογή εκτίμησης κινδύνου

Η αρχική εκτίμηση κινδύνου, με την αυτόματη απόδοση ενός συνολικού βαθμού σε κάθε πράξη, γίνεται αμέσως μετά την ένταξή της, ώστε να υπάρχει η πρώτη εικόνα για την «επικινδυνότητά» της. Ο βαθμός αυτός διαφοροποιείται κατά την υλοποίησή της και επικαιροποιείται αυτόματα, όταν εφαρμόζεται η μεθοδολογία.

Η εκτίμηση κινδύνου πράξεων εφαρμόζεται ταυτόχρονα για το σύνολο των πράξεων του Προγράμματος:

- ✓ ανά μήνα, προκειμένου να διενεργηθούν οι διοικητικές επαληθεύσεις, και
- ✓ ανά εξάμηνο, για τον προγραμματισμό των επιτόπιων επαληθεύσεων.

Με βάση τη βαθμολογία των πράξεων, κάθε φορά που εφαρμόζεται η μεθοδολογία, δημιουργούνται αυτόματα (μέσω του ΟΠΣ) τρία στρώματα κινδύνου (υψηλού, μεσαίου, χαμηλού κινδύνου), και κάθε πράξη «κατατάσσεται» σε ένα από τα αυτά.

Δεδομένου ότι η εκτίμηση κινδύνου είναι δυναμική, οι βαθμολογίες των πράξεων μεταβάλλονται κατά την υλοποίηση και κάθε Πρόγραμμα έχει διαφορετικό περιεχόμενο, επιλέχθηκε η στρωματοποίηση να πραγματοποιείται για κάθε Πρόγραμμα με βάση τα εκάστοτε δεδομένα. Επομένως, τα τρία στρώματα κινδύνου δημιουργούνται στο ΟΠΣ, με βάση τη βαθμολογική κατανομή των πράξεων, εξασφαλίζεται στατιστική ομοιομορφία και οι πράξεις χαρακτηρίζονται αυτόματα ως υψηλού, μεσαίου ή χαμηλού κινδύνου. Σημειώνεται ότι οι πράξεις που ισοβαθμούν κατατάσσονται στο ίδιο στρώμα.

Η στρωματοποίηση αυτή αποτελεί βασικό βήμα τόσο στις διοικητικές όσο και στις επιτόπιες επαληθεύσεις για την επιλογή δείγματος, όπως αναλύεται στις επόμενες ενότητες.

4.3 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΕΙΣ ΔΑΠΑΝΩΝ

4.3.1 Περιγραφή και κανόνες στη βάση εκτίμησης κινδύνου

Η διενέργεια των διοικητικών επαληθεύσεων δαπανών βασίζεται στην εκτίμηση κινδύνου πράξεων, που εφαρμόζεται κάθε μήνα στο ΟΠΣ, και σε μια σειρά κανόνων και ελάχιστων κριτηρίων που εξασφαλίζουν εύλογη βεβαιότητα για το σύνολο των δαπανών των πράξεων που διαχειρίζεται η ΔΑ/ΕΦ. Οι κανόνες και τα κριτήρια αφορούν σε δυο επίπεδα:

A. επίπεδο Δελτίου Δήλωσης Δαπανών (ΔΔΔ) και

B. επίπεδο δαπανών σε κάθε ΔΔΔ που πρέπει να επαληθευτεί.

A. Δελτία Δήλωσης Δαπανών προς επαλήθευση

Βασικός κανόνας για το σύνολο των πράξεων (ανεξαρτήτως στρώματος κινδύνου) είναι ότι πρέπει να γίνεται επαλήθευση στο πρώτο ΔΔΔ που υποβάλλεται από τον δικαιούχο, στο πλαίσιο κάθε υποέργου μίας πράξης. Για δημόσιες συμβάσεις, δεν θεωρείται 1^ο ΔΔΔ, αυτό με το οποίο υποβάλλεται η προκαταβολή της δημόσιας σύμβασης.

Στη συνέχεια, ανά στρώμα κινδύνου στο οποίο έχει ενταχθεί αυτόματα η πράξη με βάση την εκτίμηση κινδύνου, καθορίζονται τα ΔΔΔ που πρέπει *κατ' ελάχιστο* να επαληθεύονται για κάθε υποέργο αυτής (επιπλέον του πρώτου ΔΔΔ).

Πίνακας 1: ΔΔΔ προς επαλήθευση ανά στρώμα κινδύνου

Στρώμα	ΔΔΔ που επαληθεύονται <i>κατ' ελάχιστο</i> για κάθε υποέργο της πράξης
Υψηλού κινδύνου	• όλα τα ΔΔΔ
Μεσαίου κινδύνου	• το πρώτο ΔΔΔ και • δυο ενδιάμεσα ΔΔΔ, ως εξής: ✓ το ΔΔΔ με τις δαπάνες του οποίου, το υποέργο φτάνει στο 30% των δαπανών του ✓ το ΔΔΔ με τις δαπάνες του οποίου, το υποέργο φτάνει στο 70% των δαπανών του Σε περίπτωση υποέργου που υλοποιείται αποκλειστικά μέσω δημοσίων συμβάσεων [είδη 5001-5004], επαληθεύεται επιπλέον και το ΔΔΔ τις δαπάνες του οποίου το υποέργο φτάνει στο 95% των δαπανών του
Χαμηλού κινδύνου	• το πρώτο ΔΔΔ και • ένα ενδιάμεσο ΔΔΔ: το ΔΔΔ με τις δαπάνες του οποίου, το υποέργο φτάνει στο 70% των δαπανών του Σε περίπτωση υποέργου που υλοποιείται αποκλειστικά μέσω δημοσίων συμβάσεων [είδη 5001-5004], επαληθεύεται επιπλέον και το τελευταίο ΔΔΔ.

Το πρώτο ΔΔΔ και κάθε ΔΔΔ που πρέπει να επαληθευτεί σύμφωνα με την εκτίμηση κινδύνου πράξης και τα παραπάνω κριτήρια, θα επισημαίνεται *αυτόματα* στο ΟΠΣ [«προς επαλήθευση»], ώστε να προκύπτει άμεσα η εικόνα για τις διοικητικές επαληθεύσεις που πρέπει να διενεργηθούν *κατ' ελάχιστο* από τη ΔΑ/ΕΦ

Επαλήθευση/ εξέταση πρόσθετων ΔΔΔ

Εφόσον στο υποέργο προβλέπονται δαπάνες στη βάση επιλογών *απλοποιημένου κόστους*, η ΔΑ/ΕΦ πρέπει να επαληθεύει κάθε ΔΔΔ που περιλαμβάνει πρώτη δαπάνη που υποβάλλεται στη βάση επιλογής απλοποιημένου κόστους του υποέργου (άμεσης ή έμμεσης), ώστε να διασφαλίζεται εξ αρχής ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις για την ορθή υπολογισμό και δήλωση των σχετικών δαπανών στο υποέργο. Το σχετικό ΔΔΔ δεν επισημαίνεται αυτόματα «προς επαλήθευση» από το ΟΠΣ.

Για τις πράξεις μεσαίου και χαμηλού κινδύνου, είναι στην κρίση κάθε ΔΑ/ΕΦ να επαληθεύσει ΔΔΔ με σημαντικό ποσοστό δαπανών σε επίπεδο υποέργου (π.χ. με ποσό δαπανών $\geq 30\%$ των δαπανών του υποέργου).

Επίσης, η ΔΑ/ΕΦ δύναται να επαληθεύσει επιπλέον ΔΔΔ, εάν το κρίνει απαραίτητο λόγω διαπίστωσης σημαντικών ή/ και ασυνήθιστων προβλημάτων σε προηγούμενη διοικητική ή επιτόπια επαλήθευση δαπανών ή κατά την παρακολούθηση της πράξης ή/και λόγω διατύπωσης ευρήματος σε επιτόπια επαλήθευση για δαπάνες που δεν είχαν υποβληθεί από τον δικαιούχο έως τη διενέργειά της.

Τέλος η ΔΑ/ΕΦ δύναται να εξετάζει ή/ και να επαληθεύει πρόσθετα ΔΔΔ, εφόσον κρίνεται σημαντικό στο πλαίσιο παρακολούθησης της ορθής υλοποίησης του φυσικού αντικείμενου των υποέργων και της πράξης, και υπό το πρίσμα επίτευξης ενιαίου αποτελέσματος και παραδοτέων.

Για τις περιπτώσεις που η ΔΑ/ΕΦ (σύμφωνα με τα παραπάνω) επαληθεύει ή/και εξετάζει και άλλα ΔΔΔ, πέρα από εκείνα που σημαίνονται -μέσω ΟΠΣ- «προς επαλήθευση» στη βάση της στρωματοποίησης εκτίμησης κινδύνου πράξεων, τεκμηριώνει τη σκοπιμότητα της εκάστοτε επιλογής σε *ειδικό πεδίο σε κάθε σχετικό ΔΔΔ* - στο ΟΠΣ

Β. Δαπάνες προς επαλήθευση στο ΔΔΔ - ανά είδος υποέργου

Για τη διοικητική επαλήθευση δαπανών στο πλαίσιο κάθε ΔΔΔ που πρέπει να επαληθευτεί σύμφωνα με την ενότητα Α, οι κανόνες προσδιορίζονται *ανά είδος υποέργου*⁴ και είναι οι εξής:

1. Υποέργα που υλοποιούνται αποκλειστικά μέσω δημοσίων συμβάσεων [είδη 5001-5004], καθώς και υποέργα απαλλοτριώσεων [5008] και εργασιών Ο.Κ.Ω. [5009]

Στα υποέργα αυτά επαληθεύεται το σύνολο των δαπανών κάθε ΔΔΔ που έχει επιλεγεί προς επαλήθευση (σύμφωνα με την ενότητα Α).

Για τη διοικητική επαλήθευση σε υποέργα που υλοποιούνται αποκλειστικά μέσω δημοσίων συμβάσεων, αλλά ταυτόχρονα αφορούν σε πολλούς ωφελούμενους/ τελικούς αποδέκτες, λαμβάνονται υπόψη και τα αναφερόμενα στην ενότητα 4.6 των Οδηγιών.

⁴ Βλ. Εγχειρίδιο ΣΔΕ 2021-2027: «Ο.1 Οδηγίες για Είδη Υποέργων και έναρξή τους στα ΤΔΠ/ΤΔΥ»

2. Υποέργα που υλοποιούνται με ίδια μέσα [5005, 5007] και Υποέργα ενεργειών TB που δεν υλοποιούνται αποκλειστικά με δημόσια σύμβαση [5013]

Στα υποέργα αυτά, όπου κατά κανόνα υπάρχουν περισσότερες από μία κατηγορίες δαπανών, επαληθεύεται δείγμα δαπανών σε κάθε ΔΔΔ που έχει επιλεγεί προς επαλήθευση (σύμφωνα με την ενότητα Α). Το δείγμα αυτό πρέπει να καλύπτει *κατ' ελάχιστο* το 20% των συνολικών δαπανών του ΔΔΔ.

Κατ' εξαίρεση σε δελτία με μεγάλο πλήθος δαπανών, ενδεικτικά >100, το δείγμα πρέπει να καλύπτει κατ' ελάχιστο το 15% των δαπανών του ΔΔΔ, ενώ αν το πλήθος των δαπανών του ΔΔΔ είναι πολύ μεγαλύτερο, το ελάχιστο ποσοστό των δαπανών του ΔΔΔ που θα επαληθεύσει η ΔΑ/ΕΦ μπορεί να περιοριστεί στο 10% ή και στο 5%⁵

Κατά κανόνα για λόγους μεγαλύτερης αντιπροσωπευτικότητας του δείγματος, το ποσοστό αυτό των δαπανών εφαρμόζεται ανά κατηγορία δαπάνης (άμεσες δαπάνες προσωπικού, δαπάνες μετακινήσεων, κλπ), προκειμένου να επαληθεύεται κατ' ελάχιστον το 20% των δαπανών κάθε κατηγορίας δαπάνης του ΔΔΔ. Ωστόσο, η ΔΑ/ΕΦ έχει τη δυνατότητα να διαφοροποιηθεί, σε περίπτωση που κρίνει ότι μια κατηγορία δαπάνης ενέχει μεγαλύτερο κίνδυνο, τηρώντας σε κάθε περίπτωση το ελάχιστο συνολικό ποσοστό δαπανών που επαληθεύονται (20%).

Τα βήματα που ακολουθούνται για την επιλογή του δείγματος *ανά κατηγορία δαπάνης* έχουν ως εξής:

- ⇒ Ανά κατηγορία δαπάνης, επιλέγονται οι δαπάνες που θα επαληθευτούν οποσδήποτε:
 - α. διακριτές συναλλαγές σημαντικού ποσού (ενδεικτικά με ποσό $\geq 10\%$ του συνολικού ποσού της συγκεκριμένης κατηγορίας δαπάνης)
 - β. άλλες διακριτές συναλλαγές που κατά την κρίση της ΔΑ/ΕΦ είναι ασυνήθιστες/ περισσότερο επικίνδυνες
- ⇒ Στη συνέχεια, επιλέγονται διακριτές συναλλαγές ανά κατηγορία δαπάνης με τυχαία δειγματοληψία, ώστε συμπεριλαμβανομένων των δαπανών του σημείου (α) να επαληθεύεται κατ' ελάχιστο το 20% των δαπανών της κατηγορίας (ή εναλλακτικά το ποσοστό που έχει αποφασίσει να επαληθεύσει η ΔΑ/ΕΦ για τη συγκεκριμένη κατηγορία δαπάνης, εφόσον έχει διαφοροποιηθεί στο ποσοστό ανά κατηγορία δαπάνης).

Σημειώνεται ότι στο πρώτο ΔΔΔ ενός υποέργου, η ΔΑ/ΕΦ μπορεί να αυξήσει τα ποσοστά των δαπανών που επαληθεύει, εφόσον το κρίνει απαραίτητο προκειμένου να διαμορφώσει άποψη σχετικά με τον κίνδυνο που δύναται να συνδέεται με το συγκεκριμένο υποέργο ή και με τον δικαιούχο.

Οι παραπάνω ενέργειες μπορούν να αναπτυχθούν σε πλατφόρμα excel, υπό την προϋπόθεση ότι η εφαρμογή τροφοδοτείται με τα στοιχεία της λογιστικής κατάστασης.

⁵ Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπως για υποέργα υψηλού π/υ με ιδιαίτερα μεγάλο πλήθος δαπανών στο πλαίσιο του ΔΔΔ ή για περιπτώσεις με μεγάλο πλήθος ωφελούμενων με ίδια διαδικασία πληρωμής και πανομοιότυπες αμοιβές, η ΔΑ/ΕΦ, με βάση την εμπειρία της, δύναται να περιορίσει περαιτέρω το ποσοστό αυτό, τεκμηριώνοντας την επιλογή αυτή.

Σε κάθε περίπτωση, στο ΔΔΔ στο ΟΠΣ, η ΔΑ/ΕΦ τεκμηριώνει τον τρόπο που εφαρμόζει την ανωτέρω μεθοδολογία.

3. Υποέργα «Ειδικές περιπτώσεις ΕΚΤ+» [είδος 5011]

Στα υποέργα αυτού του τύπου, η διοικητική επαλήθευση δαπανών διενεργείται *σε κάθε ΔΔΔ* που έχει επιλεγεί προς επαλήθευση (σύμφωνα με την ενότητα Α) μέσω της εφαρμογής δειγματοληψίας *2^{ου} επιπέδου* σε φορείς παροχής υπηρεσιών και ωφελούμενους, η οποία περιγράφεται αναλυτικά στην ενότητα 4.5.

4.3.2 Διαπίστωση παρατυπιών - διορθώσεις - επέκταση δείγματος

Σύμφωνα με τα παραπάνω, όταν στο πλαίσιο του ΔΔΔ που επαληθεύεται διοικητικά, συμμετέχει παραπάνω από μία κατηγορία δαπανών, η ΔΑ/ΕΦ επαληθεύει δείγμα δαπανών του ΔΔΔ.

Εφόσον, η ΔΑ/ΕΦ εντοπίζει παράτυπες δαπάνες στο δείγμα αυτό, οφείλει καταρχάς να διορθώσει τα σχετικά ποσά. Αντίθετα από την ΕΔΕΛ, η ΔΑ/ΕΦ δεν προβάλλει τα σφάλματα (παρατυπίες) που εντοπίζει στον ανέλεγκτο πληθυσμό των δαπανών του ΔΔΔ. Οφείλει, ωστόσο, να αξιολογεί ενδεχόμενο συστηματικό αντίκτυπο των σφαλμάτων αυτών.

Έτσι, ανάλογα με τη φύση και την έκταση των παρατυπιών που διαπιστώνει, αξιολογεί και αποφασίζει² για ενδεχόμενη επέκταση του δείγματος των δαπανών του ΔΔΔ που επαληθεύει, προκειμένου να διαπιστώσει εάν ίδιου τύπου ευρήματα εμφανίζονται και στον ανέλεγκτο πληθυσμό των δαπανών.

Στο πλαίσιο αυτό, η ΔΑ/ΕΦ μπορεί να αποφασίσει να επεκτείνει το δείγμα μόνο στην κατηγορία ή στις κατηγορίες δαπανών στις οποίες αφορούσαν οι παρατυπίες που διαπιστώθηκαν, ή σε περισσότερες κατηγορίες ή ακόμα και στο σύνολο των δαπανών του ΔΔΔ.

Σε περίπτωση διαπίστωσης ίδιου τύπου ευρημάτων στο συμπληρωματικό δείγμα, η ΔΑ/ΕΦ δύναται να επεκτείνει περαιτέρω το δείγμα των δαπανών ή/ και να αποφασίσει τη διενέργεια επιτόπιας επαλήθευσης.

Εφόσον, η ΔΑ/ΕΦ κρίνει ότι, ευρήματα που έχει εντοπίσει στο πλαίσιο του ΔΔΔ δύναται να επηρεάζουν δαπάνες προηγούμενων ΔΔΔ, προβαίνει σε διενέργεια επιτόπιας επαλήθευσης ή διοικητικής εξέτασης.

4.3.3 Κατασταλτικός έλεγχος συμβάσεων

Στις περιπτώσεις για τις οποίες σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην ΥΑ 114274/ΦΕΚ Β' 6131/01-12-22, ο έλεγχος της διακήρυξης, της αρχικής σύμβασης και του κειμένου της τροποποίησης της σύμβασης του λαμβάνει χώρα κατασταλτικά, κατά την υποβολή της πρώτης δήλωσης δαπάνης της σύμβασης, ο δικαιούχος δηλώνει στο σχετικό πεδίο στο ΟΠΣ ότι στο ΔΔΔ περιλαμβάνεται δαπάνη σύμβασης που δεν έχει ελεγχθεί προληπτικά από τη ΔΑ/ΕΦ. Ο έλεγχος αυτός είναι υποχρεωτικός, ***ανεξάρτητα από το αν το ΔΔΔ θα επαληθευτεί διοικητικά ή όχι.***

4.4 ΕΠΙΤΟΠΙΕΣ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΕΙΣ

Τα βήματα της μεθοδολογίας δειγματοληψίας και προγραμματισμού πράξεων προς επιτόπια επαλήθευση, τα οποία αναλύονται διεξοδικά στις επόμενες παραγράφους, περιλαμβάνουν:

1. Εκτίμηση κινδύνου πράξεων
2. Καθορισμό αρχικού πληθυσμού
3. Προσδιορισμό μεγέθους δείγματος
4. Επιλογή πράξεων, βάσει προκαθορισμένων κριτηρίων, οι οποίες θα επαληθευτούν οπωσδήποτε επιτόπια
5. Στρωματοποίηση εναπομείναντα πληθυσμού - επιλογή αρχικού δείγματος
6. Καθορισμό παραγόντων που μπορεί να διαφοροποιήσουν το δείγμα κατά την κρίση της ΔΑ/ΕΦ
7. Έλεγχο για κάλυψη του ελάχιστου ύψους δαπανών - Οριστικοποίηση δείγματος
8. Συμπλήρωση του οριστικοποιημένου δείγματος με επιπλέον πράξεις
9. Προγραμματισμό επιτόπιων επαληθεύσεων.

4.4.1 Εκτίμηση κινδύνου πράξεων

Για τις επιτόπιες επαληθεύσεις εφαρμόζεται στο ΟΠΣ η εκτίμηση κινδύνου ανά εξάμηνο και με βάση τη βαθμολογία των πράξεων του Προγράμματος, δημιουργούνται τα τρία στρώματα κινδύνου, σύμφωνα με την ενότητα 4.2.2. Η εκτίμηση αυτή λαμβάνεται υπόψη στο βήμα 4.4.5.

4.4.2 Καθορισμός αρχικού πληθυσμού

Ο πληθυσμός που υπόκειται σε πιθανές επιτόπιες επαληθεύσεις ορίζεται ανά εξάμηνο της λογιστικής χρήσης ως εξής:

- για την πρώτη περίοδο ορίζεται ο αριθμός όλων των πράξεων δαπάνες των οποίων κατέστησαν «αποδεκτές διαχείρισης» στο ΟΠΣ και βαρύνουν το πρώτο εξάμηνο της λογιστικής χρήσης (01/07/v-1 έως 31/12/v-1)
- για τη δεύτερη περίοδο ορίζεται ο αριθμός όλων των πράξεων δαπάνες των οποίων κατέστησαν «αποδεκτές διαχείρισης» στο ΟΠΣ και βαρύνουν το δεύτερο εξάμηνο της λογιστικής χρήσης (01/01/v-30/06/v).

Το ΟΠΣ αυτόματα αφαιρεί τα ποσά δαπανών που κατέστησαν σε κατάσταση «αποδεκτό διαχείρισης» αλλά στη συνέχεια «διορθώθηκαν» με ΔΚΔ κατηγορίας 2 (δηλ. για λόγους, οι οποίοι δεν συνιστούν παρατυπία).

Σημειώνεται ότι διορθώσεις/ αφαιρέσεις ποσών αποδεκτών διαχείρισης λόγω ΔΚΔ άλλης κατηγορίας ή λόγω εξαίρεσης από αίτηση πληρωμής/ λογαριασμό δεν αφαιρούνται.

*Εξαιρέσεις πράξεων από τον πληθυσμό**

1. Από τους παραπάνω πληθυσμούς, η Δ/ΕΦ δύναται να εξαιρεί πράξεις τις οποίες είχε επαληθεύσει επιτόπια⁶ σε προηγούμενο εξάμηνο, ανεξαρτήτως λογιστικής χρήσης.
2. Επίσης, η ΔΑ/ΕΦ δύναται να εξαιρέσει από το πεδίο εφαρμογής των επιτόπιων επαληθεύσεων πράξεις για τις οποίες η διοικητική επαλήθευση μπορεί να προσφέρει εύλογη βεβαιότητα ως προς τη νομιμότητα και κανονικότητα των σχετικών δαπανών και η επιτόπια επαλήθευση δεν προσφέρει προστιθέμενη αξία. Τέτοιες πράξεις ενδεικτικά αποτελούν:
 - Πράξεις/υποέργα μελετών, με οποιονδήποτε δικαιούχο, τα οποία εκτελούνται με δημόσια σύμβαση, και η πραγματοποίηση του φυσικού αντικείμενου που αντιστοιχεί στη δαπάνη καθώς και οι τεχνικές, διοικητικές, δημοσιονομικές και φυσικές πλευρές του αντικείμενου μπορούν να ελεγχθούν διοικητικά.
 - Πράξεις που έχουν ελεγχθεί ή επαληθευτεί επιτοπίως σε προηγούμενο έτος (ΕΔΕΛ ή ΔΑ/ΕΦ), και κατά τη διάρκεια του ελέγχου/επαλήθευσης το φυσικό αντικείμενο έβαινε προς ολοκλήρωση.
 - Πράξεις με άυλο αντικείμενο, που επαληθεύτηκαν επιτόπια σε προηγούμενο εξάμηνο, πριν τη δήλωση των δαπανών
 - Προμήθειες /υπηρεσίες, το παραδοτέο των οποίων μπορεί να επιβεβαιωθεί ηλεκτρονικά (π.χ. ηλεκτρονικές υπηρεσίες, βάσεις δεδομένων, κατασκευή ιστοτόπων, εκτυπώσεις, κλπ.).
 - Πράξεις/υποέργα Τεχνικής Βοήθειας με Δικαιούχο τη ΔΑ/ΕΦ,
 - Πράξεις/υποέργα που έχουν ελεγχθεί από την ΕΔΕΛ σε προηγούμενο εξάμηνο/έτος, στα οποία έχει επιβληθεί κατ' αποκοπή διόρθωση που εφαρμόζεται στον επηρεαζόμενο από τη μεμονωμένη ή συστηματική παρατυπία πληθυσμό δαπανών.

Στην περίπτωση που η βεβαιότητα που προκύπτει από τη διοικητική επαλήθευση αφορά μέρος της πράξης μόνο (συγκεκριμένα υποέργα), η πράξη δεν εξαιρείται από τον πληθυσμό, ωστόσο εάν επιλεγεί, η ΔΑ/ΕΦ μπορεί τεκμηριωμένα να επαληθεύσει επιτόπια μόνο τα υποέργα εκείνα για τα οποία η επιτόπια επαλήθευση έχει προστιθέμενη αξία.

** Η εξαίρεση των πράξεων από τον πληθυσμό, όπως και τα επόμενα βήματα της μεθοδολογίας, γίνονται με ευθύνη του αρμόδιου φορέα διαχείρισης: δηλ. τόσο η ΔΑ όσο και ο ΕΦ εφαρμόζει τα βήματα, ξεχωριστά για τις πράξεις που διαχειρίζεται ο καθένας.*

Μετά την εξαίρεση των πράξεων βάσει των προαναφερθέντων κριτηρίων προκύπτει ο αρχικός πληθυσμός των πράξεων από τον οποίο θα επιλεγθούν οι πράξεις προς επιτόπια επαλήθευση.

Αποτέλεσμα βήματος 4.4.2:	Ο αριθμός των πράξεων και τα MIS που συνθέτουν τον αρχικό πληθυσμό (Α)
------------------------------	---

⁶ Προκειμένου να είναι πάντα ενημερωμένο το ΟΠΣ ως προς τις επιτόπιες επαληθεύσεις που έχουν λάβει χώρα, το αρμόδιο όργανο επιτόπιας επαλήθευσης οφείλει με το πέρας της να καταχωρίσει στο ΟΠΣ την επιτόπια επαλήθευση με τα βασικά στοιχεία αυτής, τουλάχιστον τις ημερομηνίες ελέγχου, το εξάμηνο και το αντικείμενο, ώστε να δοθεί από το ΟΠΣ «α/α ελέγχου».

4.4.3 Προσδιορισμός μεγέθους δείγματος

Ο προσδιορισμός του μεγέθους του δείγματος γίνεται με τη χρήση μη στατιστικής δειγματοληψίας και ανάλογα με το επίπεδο αξιοπιστίας του ΣΔΕ σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα.

Επίπεδο αξιοπιστίας του ΣΔΕ	Ελάχιστο μέγεθος δείγματος (αρ. πράξεων)	Ελάχιστο μέγεθος δείγματος (ύψος δαπανών)
Λειτουργεί καλά, καμία ή μόνο μικρές βελτιώσεις απαιτούνται [1]	10%	5%
Λειτουργεί, όμως απαιτούνται μερικές βελτιώσεις [2]	15%	10%
Λειτουργεί μερικώς, απαιτούνται σημαντικές βελτιώσεις [3]	20%	15%
Ουσιαστικά δε λειτουργεί [4]	25%	20%

Η επιλογή του δείγματος πρέπει να καλύπτει και τις δύο απαιτήσεις, δηλαδή τόσο τον αριθμό των πράξεων όσο το ύψος των δαπανών.

Για την εφαρμογή της μεθόδου, τα προκαθορισμένα ποσοστά για όλα τα Προγράμματα του κοινού ΣΔΕ 21-27 είναι αυτά που αντιστοιχούν στην 2η επιλογή, δηλαδή το 15% του αριθμού πράξεων και το 10% των δαπανών. Όταν, μετά την Ετήσια Έκθεση Ελέγχου (ΕΕΕ) της ΕΔΕΛ, κρίνεται σκόπιμο να γίνει αλλαγή των ως άνω ποσοστών, οι ΔΑ/ΕΦ ενημερώνονται σχετικά μέσω ΟΠΣ, πριν την εφαρμογή του εξαμηνιαίου προγραμματισμού επιτόπιων επαληθεύσεων.

Με την εφαρμογή του μεγέθους δείγματος στον πληθυσμό που προέκυψε από το βήμα 4.4.2 προκύπτει ο ελάχιστος αριθμός των πράξεων που πρέπει να επαληθευτούν επιτόπια και το ελάχιστο ύψος δαπανών.

Αποτέλεσμα βήματος 4.4.3:	Ο ελάχιστος αριθμός πράξεων (x) και το ελάχιστο ύψος δαπανών (δ1) που πρέπει να επαληθευτούν επιτόπια
---------------------------	---

4.4.4 Επιλογή πράξεων που πρέπει να επαληθευτούν οπωσδήποτε επιτόπια

Στη συνέχεια η ΔΑ/ΕΦ εξετάζει εάν στον πληθυσμό των πράξεων υπάρχουν πράξεις/MIS που θα πρέπει οπωσδήποτε να επαληθευτούν επιτοπίως. Κατά την επαγγελματική της/του κρίση, δύναται να επιλέξει πράξεις, όπως:

- πράξεις που αναμένεται να ολοκληρωθούν εντός της λογιστικής χρήσης, δεν έχουν επαληθευτεί επιτόπια ούτε ελεγχθεί από την ΕΔΕΛ
- πράξεις υψηλού κόστους οι οποίες έχουν πολυετές χρονοδιάγραμμα υλοποίησης και για τις οποίες απαιτείται περιοδική επιτόπια επαλήθευση
- πράξεις με σημαντικά προβλήματα που εντοπίστηκαν από τη ΔΑ/ΕΦ στο πλαίσιο των επαληθεύσεων ή της παρακολούθησης προόδου της πράξης, από την ΕΔΕΛ ή άλλες αρχές/ φορείς στο πλαίσιο ελέγχων, ή που γνωστοποιήθηκαν στη ΔΑ/ΕΦ από άλλες αρχές/ φορείς. Τα προβλήματα αυτά μπορεί να αφορούν καθυστερήσεις στην εφαρμογή, υπόνοιες απάτης, καταγγελίες κλπ.
- πράξεις για τις οποίες δαπάνες μεγάλου ύψους βαρύνουν το εξάμηνο της λογιστικής χρήσης.

Κατά την εφαρμογή του βήματος, για λόγους διασφάλισης της μεθοδολογίας δειγματοληψίας, οι πράξεις που θα επαληθευτούν οπωσδήποτε δεν μπορούν να ξεπερνούν σε αριθμό, **το 50% του ελάχιστου αριθμού πράξεων (x)** που προέκυψε στην ενότητα 4.4.3.

Οι πράξεις που πρέπει να επαληθευτούν οπωσδήποτε (z σε αριθμό):

- αφαιρούνται (ως συγκεκριμένα MIS) από τον αρχικό πληθυσμό πράξεων A της ενότητας 4.4.2, ώστε να προκύψει ο εναπομείναν πληθυσμός B
- ο αριθμός τους (z) αφαιρείται από τον ελάχιστο αριθμό πράξεων x, ώστε να προκύψει ο εναπομείναν ελάχιστος αριθμός πράξεων y
- αντίστοιχα, το ύψος δαπανών τους (δ2) αφαιρείται από το ελάχιστο ύψος δαπανών των πράξεων (δ1) της ενότητας 4.4.3, ώστε να προκύψει το εναπομείναν ελάχιστο ύψος δαπανών δ3 που πρέπει να καλύπτεται.

Αποτέλεσμα βήματος 4.4.4:	- πράξεις/MIS που θα επαληθευτούν οπωσδήποτε (z σε αριθμό) - οι πράξεις/MIS που συνθέτουν τον εναπομείναντα πληθυσμό $B = A - [\text{τα } z \text{ συγκεκριμένα MIS}]$ - εναπομείνας ελάχιστος αριθμός πράξεων: $y = x - z$ - εναπομείναν ελάχιστο ύψος δαπανών: $\delta 3 = \delta 1 - \delta 2$
---------------------------	---

Η ΔΑ/ΕΦ προσδιορίζει τα παραπάνω μέσω του ΟΠΣ.

Σημείωση: Εφόσον η ΔΑ/ΕΦ κρίνει ότι πρέπει να επαληθευτούν οπωσδήποτε και άλλες πράξεις πέραν του 50% του ελάχιστου αριθμού πράξεων (x), οι οποίες δεν μπόρεσαν να περιληφθούν στο βήμα αυτό [ακριβώς λόγω του «περιορισμού του 50%], υπάρχει η δυνατότητα προσθήκης αυτών στο βήμα 4.4.8.3.

4.4.5 Στρωματοποίηση εναπομείναντα πληθυσμού - Επιλογή αρχικού δείγματος

Στο βήμα 4.4.5 πρέπει να επιλεγούν οι πράξεις-τα συγκεκριμένα MIS που αποτελούν τον εναπομείναντα ελάχιστο αριθμό y. Για το σκοπό αυτό, μέσω του ΟΠΣ εφαρμόζονται δειγματοληψίες, λαμβάνονται υπόψη τα τρία στρώματα που προέκυψαν από την εκτίμηση κινδύνου (βήμα 4.4.1). Ανά στρώμα, εφαρμόζονται τα ποσοστά που προσδιορίζονται στον πίνακα 2. Οι πράξεις που ανήκουν στο στρώμα υψηλού κινδύνου έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα εμφάνισης αποκλίσεων σε σχέση με αυτές του στρώματος μεσαίου και χαμηλού κινδύνου, κατά συνέπεια επιλέγεται μεγαλύτερο μέγεθος δείγματος από αυτό το στρώμα, μικρότερο από το στρώμα μεσαίου κινδύνου και ακόμα μικρότερο από το στρώμα χαμηλού κινδύνου.

Πίνακας 2: Επιτόπια επαλήθευση ανά στρώμα κινδύνου

Στρώμα	%* πράξεων που επιλέγονται από το στρώμα και μέθοδος επιλογής των πράξεων
υψηλού κινδύνου	• 50% ως εξής: ✓ 25% - πράξεις με τις υψηλότερες βαθμολογίες ✓ 25% - τυχαία δειγματοληψία
μεσαίου κινδύνου	• 30%, με τυχαία δειγματοληψία
χαμηλού κινδύνου	• 20%, με τυχαία δειγματοληψία

* *Σημείωση:* δεδομένου ότι οι υπολογισμοί πραγματοποιούνται αυτόματα στο ΟΠΣ, ενδέχεται να υπάρχει μικρή απόκλιση από τα προβλεπόμενα ποσοστά λόγω στρογγυλοποιήσεων.

Τα ποσοστά του πίνακα εφαρμόζονται στον αριθμό πράξεων γ και η επιλογή των συγκεκριμένων MIS γίνεται από τον πληθυσμό Β, οπότε προκύπτει ένας νέος πληθυσμός - το δείγμα Γ.

Σε περίπτωση που ο πληθυσμός Β των πράξεων της ΔΑ/ΕΦ είναι μικρότερος ή ίσος των 10 τότε η ΔΑ/ΕΦ επιλέγει τις πράξεις που θα επαληθεύσει κατά την κρίση της και τηρώντας σε κάθε περίπτωση το μέγεθος δείγματος της παρ. 4.4.3 (15% των πράξεων και 10% των δαπανών).

Αποτέλεσμα βήματος 4.4.5:	MIS πράξεων που συνθέτουν το δείγμα των πράξεων που θα επαληθευτούν επιτόπια (πληθυσμός – δείγμα Γ)
------------------------------	---

4.4.6 Καθορισμός παραγόντων που μπορεί να διαφοροποιήσουν το δείγμα κατά την κρίση της ΔΑ/ΕΦ

Το δείγμα Γ, που προκύπτει από την εφαρμογή των ανωτέρω προβλέψεων και βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε τυχαίες δειγματοληψίες που εφαρμόζονται στο ΟΠΣ, κατά κανόνα δεν διαφοροποιείται.

Ωστόσο, η ΔΑ/ΕΦ δύναται να αντικαταστήσει κάποια πράξη του τυχαίου δείγματος ενός στρώματος με άλλη πράξη του ίδιου στρώματος, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- ✓ Πράξη που προκύπτει στο δείγμα, αλλά κατά την κρίση της ΔΑ/ΕΦ δεν έχει επαρκή υλοποίηση για να έχει σημαντική προστιθέμενη αξία η επιτόπια επαλήθευση (π.χ. έργο υποδομής με δαπάνες αποκλειστικά υποέργου απαλλοτριώσεων ή Ο.Κ.Ω.), μπορεί να αντικατασταθεί με άλλη πράξη του στρώματος που δεν επιλέχθηκε στην τυχαία δειγματοληψία.
- ✓ Εφόσον στο δείγμα δεν περιλαμβάνονται πράξεις συγκεκριμένου τύπου/ομάδας (με βάση την ταξινόμηση των πράξεων, βλ. παράρτημα Ι), η ΔΑ/ΕΦ δύναται να επιλέξει πράξη του συγκεκριμένου τύπου/ομάδας και να αντικαταστήσει πράξη άλλης ομάδας του ίδιου στρώματος.

Αποτέλεσμα βήματος 4.4.6:	MIS πράξεων που συνθέτουν το δείγμα των πράξεων που θα επαληθευτούν επιτόπια (πληθυσμός Γ ή Γ')
------------------------------	---

4.4.7 Έλεγχος για κάλυψη του ελάχιστου ύψους δαπανών - Οριστικοποίηση του δείγματος

Όταν ολοκληρωθούν όλα τα παραπάνω βήματα προσδιορισμού των πράξεων που θα επαληθευτούν επιτόπια, η ΔΑ/ΕΦ θα πρέπει να επιβεβαιώσει ότι το δείγμα των πράξεων (Γ ή Γ') καλύπτει και το εναπομείναν ελάχιστο ύψος των δαπανών δ3 (αποτέλεσμα βήματος 4.4.4).

Αν δεν καλύπτεται η απαίτηση ως προς το ύψος των δαπανών, επιλέγεται επιπλέον πράξη/ εις (προστίθενται δηλαδή πράξεις στο δείγμα) από τον εναπομείναντα πληθυσμό Β. Η ΔΑ/ΕΦ κατά την κρίση της αποφασίζει τον τρόπο με τον οποίο θα συμπληρωθεί το δείγμα, *μέχρι να καλυφθεί και η απαίτηση των δαπανών* (π.χ. με τυχαία επιλογή πράξης ανά στρώμα επικινδυνότητας, με τυχαία επιλογή πράξης από τον εναπομείναντα πληθυσμό, με επιλογή πράξης βάσει επικινδυνότητας, κλπ.).

Σε αυτή τη φάση οριστικοποιείται το δείγμα των πράξεων που θα επαληθευτούν επιτόπια βάσει της εφαρμογής της δειγματοληψίας.

Αποτέλεσμα βήματος 4.4.7:	MIS πράξεων που συνθέτουν το οριστικό δείγμα των πράξεων που θα επαληθευτούν επιτόπια (δείγμα Δ) $\Delta = \Gamma \text{ (ή } \Gamma') + z \text{ MIS} + \text{ενδεχόμενες πράξεις που προστίθενται σε αυτό το βήμα.}$
------------------------------	---

4.4.8 Επιπλέον πράξεις για επαλήθευση

4.4.8.1 Επιτόπιες επαληθεύσεις σε εκκρεμότητα

Η ΔΑ/ΕΦ πρέπει να επαληθεύσει οπωσδήποτε πράξεις που, ενώ είχαν προγραμματιστεί για επιτόπια επαλήθευση κατά την προηγούμενη λογιστική χρήση, δεν επαληθεύτηκαν τελικά επιτόπια, με αποτέλεσμα να τεθούν οι δαπάνες τους σε εξαίρεση στους οριστικούς λογαριασμούς του Προγράμματος της προηγούμενης λογιστικής χρήσης.

4.4.8.2 Συμπλήρωση με πράξεις χωρίς εκτελεσμένο οικονομικό αντικείμενο

Επιπλέον, η ΔΑ/ΕΦ εξετάζει αν υπάρχουν *πράξεις χωρίς εκτελεσμένο οικονομικό αντικείμενο*, που πρέπει να επαληθευτούν επιτόπια. Πρόκειται για πράξεις που το φυσικό τους αντικείμενο δεν θα μπορεί να επαληθευτεί σε επόμενο εξάμηνο (π.χ. ενέργειες κατάρτισης ή δράσεις απασχόλησης με μικρό διάστημα υλοποίησης, π.χ. μικρότερο του εξαμήνου) και οι οποίες δεν περιλήφθηκαν στον πληθυσμό από τον οποίο αντλήθηκε το δείγμα, αφού δεν είχαν πραγματοποιήσει δαπάνες.

Εάν υπάρχουν τέτοιες πράξεις το εξάμηνο αναφοράς, η ΔΑ/ΕΦ επιλέγει ένα τυχαίο δείγμα αυτών των πράξεων το οποίο αντιστοιχεί σε τουλάχιστον 10% του πληθυσμού με τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και τις συμπεριλαμβάνει στον προγραμματισμό των επιτόπιων επαληθεύσεων.

Για την περίπτωση της «νέας» εναρμόνισης, συστήνεται να εξετάζεται διακριτά από τη ΔΑ η συμπερίληψή της στον προγραμματισμό για το εξάμηνο που δεν έχουν δηλωθεί δαπάνες, λαμβάνοντας υπόψη τον χρόνο ολοκλήρωσης του φυσικού αντικείμενου.

4.4.8.3 Πρόσθετες πράξεις

Η ΔΑ/ΕΦ, εφόσον κρίνει απαραίτητο να επαληθεύσει επιτοπίως, πρόσθετες πράξεις που δεν έχουν περιληφθεί μέχρι το βήμα αυτό, και εφόσον μπορεί να διαθέσει επιπλέον πόρους στο πλαίσιο της οργάνωσης/ προγραμματισμού των επιτόπιων επαληθεύσεων, δύναται να τις επιλέξει σε αυτό το βήμα και να τις συμπεριλάβει στο πρόγραμμα, πριν την έγκρισή του. Το βήμα 4.4.8.3 είναι προαιρετικό.

4.4.9 Προγραμματισμός επιτόπιων επαληθεύσεων

Η ΔΑ/ΕΦ, έχοντας ολοκληρώσει τις παραπάνω ενέργειες, προχωρά στην κατάρτιση του προγράμματος επιτόπιων επαληθεύσεων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη Διαδικασία *ΔΙΙ_7 Πρόγραμμα Επιτόπιων Επαληθεύσεων (πλην ΚΕ)*.

Στη συνέχεια, στο πλαίσιο της Διαδικασίας *ΔΙΙ_8 Επιτόπια Επαλήθευση*, η ΔΑ/ ΕΦ, για κάθε πράξη στην οποία θα διενεργήσει επιτόπια επαλήθευση, προσδιορίζει το αντικείμενο της επαλήθευσης, δηλ. τα υποέργα που θα εξετάσει, τους φορείς στους οποίους θα διενεργηθεί η επαλήθευση, καθώς και το εύρος

του φυσικού αντικείμενου και των δαπανών που θα επαληθεύσει επιτόπια (λαμβάνοντας υπόψη τον βαθμό υλοποίησης των υποέργων, το είδος των υποέργων, κλπ.).

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΕΠΙΤΟΠΙΕΣ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΕΙΣ:

- Για τις πράξεις που το κύριο φυσικό τους αντικείμενο οργανώνεται σε υποέργα είδους «5011 Ειδικές Περιπτώσεις ΕΚΤ+», μετά την ολοκλήρωση όλων των παραπάνω βημάτων, εφαρμόζεται δειγματοληψία 2ου επιπέδου, όπως αυτή περιγράφεται στην ενότητα 4.5.
 - Για υποέργα που υλοποιούνται με ίδια μέσα [5005, 5007] και ενεργειών TB - 5013, το φυσικό αντικείμενο μπορεί να εξετάζεται δειγματοληπτικά, ανά κατηγορία δαπανών.
 - Για υποέργα που υλοποιούνται αποκλειστικά μέσω δημοσίων συμβάσεων και αφορούν σε πολλούς ωφελούμενους/ τελικούς αποδέκτες, λαμβάνονται υπόψη και τα αναφερόμενα στην ενότητα 4.6.
-

4.5 ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ 2^{ου} ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΣΕ ΠΡΑΞΕΙΣ ΜΕ ΥΠΟΕΡΓΑ ΕΙΔΟΥΣ «5011 ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΚΤ+»

Οι πράξεις που το κύριο φυσικό τους αντικείμενο οργανώνεται σε υποέργα είδους «5011 Ειδικές Περιπτώσεις ΕΚΤ+» (κατάρτιση και πιστοποίηση μέσω *voucher*, μαθητεία/πρακτική άσκηση με επιδότηση, πράξεις «νέας» *εναρμόνισης, κλπ*)⁷, αφορούν την παροχή επιχορήγησης σε μεγάλο πλήθος ωφελουμένων και, έχουν κατά κανόνα, τα εξής «τυπικά» χαρακτηριστικά⁸:

- ✓ Ο τρόπος υλοποίησής τους (επιλέξιμες ενέργειες, φορείς παροχής υπηρεσιών, κριτήρια επιλογής των ωφελούμενων, κλπ) προσδιορίζεται σε ειδικό κανονιστικό/θεσμικό πλαίσιο (συνήθως Κοινή Υπουργική Απόφαση).
- ✓ Το σχήμα υλοποίησης συνήθως περιλαμβάνει::
 - έναν κεντρικό φορέα, που είναι ο δικαιούχος της Πράξης
 - τους φορείς/ δομές παροχής υπηρεσιών (κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης, βρεφονηπιακούς σταθμούς, κλπ), και
 - τους ωφελούμενους.

Ο δικαιούχος της πράξης - κεντρικός φορέας, μόνος του ή σε συνεργασία με άλλους εμπλεκόμενους φορείς, αναλαμβάνει «διαχειριστικού τύπου» καθήκοντα, με κύριο καθήκον, την ανάληψη ενεργειών για την έναρξη υλοποίησης της δράσης, όπως την έκδοση της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος και την επιλογή ωφελούμενων, την παρακολούθηση της υλοποίησης και τη διενέργεια πληρωμών μετά από πιστοποίηση της υλοποίησης του φυσικού αντικείμενου.

Οι φορείς/ δομές παροχής υπηρεσιών συνήθως αντιπροσωπεύουν το πραγματικό επίπεδο υλοποίησης της πράξης, καθώς το κύριο φυσικό αντικείμενο, στις περισσότερες περιπτώσεις, υλοποιείται στην έδρα τους.

Όσον αφορά στις πράξεις για την υποστήριξη εκπαιδευτικού έργου για την αναβάθμιση & διασφάλιση της ποιότητας της εκπαίδευσης, οι αντίστοιχοι φορείς είναι οι Διευθύνσεις Εκπαίδευσης.

⁷ Βλ. παράρτημα Ι του παρόντος εγγράφου

⁸ Αντίστοιχα τυπικά χαρακτηριστικά σε διαχειριστικό επίπεδο εμφανίζουν και οι πράξεις για την υποστήριξη εκπαιδευτικού έργου για την αναβάθμιση & διασφάλιση της ποιότητας της εκπαίδευσης (βλ. ομάδα πράξεων 6.1 στο παράρτημα Ι): Δ/νσεις εκπαίδευσης, εκπαιδευτικοί)

- ✓ Σε σχέση με την οργάνωσή τους σε υποέργα:
 - Οι πράξεις «νέας» εναρμόνισης [προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση καθώς και την πρόσβαση παιδιών σχολικής ηλικίας, εφήβων και ατόμων με αναπηρία σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης], στην προγραμματική περίοδο 2021-2027 υλοποιούνται μέσω των Περιφερειακών Προγραμμάτων και κάθε πράξη οργανώνεται σε υποέργα *είδους «5011 Ειδικές Περιπτώσεις ΕΚΤ+»*.
 - Στις πράξεις πλην της «νέας» εναρμόνισης», ο αριθμός των υποέργων είδους 5011 που αντιπροσωπεύουν το κύριο φυσικό αντικείμενο (παροχή στους ωφελούμενους, κλπ) καθορίζεται συνήθως με βάση τη χωρική αναφορά (π.χ. ανά κατηγορία Περιφέρειας ή ανά Περιφέρεια), ενώ όταν πρόκειται για καταρτίσεις, ο αριθμός τους μπορεί να καθοριστεί και με βάση τον κύκλο κατάρτισης. Στο πλαίσιο των πράξεων αυτών, εκτός από το κύριο φυσικό αντικείμενο, δύναται να απαιτούνται και συμπληρωματικές ενέργειες για την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού/ προδιαγραφών, για το συντονισμό και την προβολή των δράσεων, κλπ. *Συνήθως* για τις συγκεκριμένες ενέργειες δημιουργούνται επιπλέον διακριτά υποέργα είδους «5005» (όταν υλοποιούνται από τον ίδιο το δικαιούχο, με ίδια μέσα) και «5004» ή «5003» (όταν υλοποιούνται μέσω δημόσιας σύμβασης).
- ✓ Σε κάθε υποέργο *είδους «5011 Ειδικές Περιπτώσεις ΕΚΤ+»*, το φυσικό αντικείμενο αποτελείται από το άθροισμα πολλών μικρών ιδίων ή παρόμοιων μονάδων φυσικού αντικείμενου π.χ. ανθρωπομήνας πρακτικής άσκησης, απόκτησης εργασιακής εμπειρίας, παροχής εκπαιδευτικού έργου στο πλαίσιο συγκεκριμένων παρεμβάσεων σε σχολικές μονάδες, προκαθορισμένες υπηρεσίες σε ωφελούμενους, όπως υπηρεσίες κατάρτισης σε ανέργους, φροντίδας παιδιών κλπ.
- ✓ Η επιλεξιμότητα της κάθε μονάδας φυσικού αντικείμενου και της δαπάνης που συνδέεται με αυτή είναι αυτοτελής και ανεξάρτητη της επιλεξιμότητας των άλλων μονάδων.
- ✓ Η δαπάνη για κάθε μονάδα φυσικού αντικείμενου είναι ίδιου ή παρόμοιου μεγέθους και σε κάθε περίπτωση θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ακόμα και ασήμαντη, σε σχέση με το σύνολο της δαπάνης που αφορά στο υποέργο.
- ✓ Το πλήθος των διακριτών δαπανών είναι μεγάλο.

Στη βάση των παραπάνω χαρακτηριστικών, οι διαχειριστικές επαληθεύσεις (διοικητικές δαπανών και επιτόπιες) αυτού του είδους υποέργων εστιάζουν στην επαλήθευση των μονάδων του κύριου φυσικού αντικείμενου.

Στο πλαίσιο αυτό, όταν *μία πράξη έχει επιλεγεί ή προγραμματιστεί για διοικητική ή επιτόπια επαλήθευση με βάση τη μεθοδολογία (όπως αυτή περιγράφεται στις προηγούμενες ενότητες)*, στα υποέργα *είδους 5011* που αντιπροσωπεύουν το κύριο φυσικό αντικείμενό της, εφαρμόζεται *δειγματοληψία 2^{ου} επιπέδου* που αφορά τους φορείς παροχής υπηρεσιών/ Διευθύνσεις εκπαίδευσης και τους ωφελούμενους/ εκπαιδευτικούς. Οι βασικοί κανόνες και ο τρόπος επιλογής του δείγματος αναπτύσσονται στις διακριτές ενότητες 4.5.1 και 4.5.2, καθώς υπάρχει μικρή διαφοροποίηση για τις πράξεις «νέας» εναρμόνισης».

Σημείωση για την επαλήθευση της επιλεξιμότητας των ωφελούμενων

Σημειώνεται ότι οι ενότητες 4.5.1 και 4.5.2 αναφέρονται και στον τρόπο επιλογής του δείγματος για την επαλήθευση της επιλεξιμότητας των ωφελούμενων. Η επαλήθευση αυτή γίνεται από τη ΔΑ/ ΕΦ *στις περιπτώσεις που εκδίδεται πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος του δικαιούχου προς φορείς ή φυσικά πρόσωπα*, και μεταφράζεται ως επαλήθευση της ορθής εφαρμογής της διαδικασίας επιλογής που διενεργεί

ο δικαιούχος ή ο αρμόδιος για την επιλογή φορέας, σύμφωνα με τα προσδιοριζόμενα στο πλαίσιο υλοποίησης της πράξης⁹.

Η επαλήθευση αυτή διενεργείται είτε μετά την ολοκλήρωση της επιλογής των ωφελούμενων και πριν την έναρξη της υλοποίησης (εφόσον αυτό είναι εφικτό) είτε εναλλακτικά κατά τη διάρκεια των διοικητικών επαληθεύσεων δαπανών ή/και των επιτόπιων επαληθεύσεων στους φορείς υλοποίησης. Στις περιπτώσεις που οι ωφελούμενοι είναι ίδιοι καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης μίας πράξης, η επαλήθευση της επιλεξιμότητάς τους δύναται να γίνεται άπαξ (π.χ. «νέα» εναρμόνιση).

4.5.1 Διαχειριστικές επαληθεύσεις στις πράξεις «νέας» εναρμόνισης

Στις πράξεις «νέας» εναρμόνισης, σύμφωνα με σχετική Κοινή Υπουργική Απόφαση που καθορίζει το θεσμικό πλαίσιο της δράσης:

- Δικαιούχος είναι η Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης ΑΕ (ΕΕΤΑΑ)
- «Φορέας/ δομή» ορίζεται ο πάροχος θέσεων προσχολικής αγωγής και φροντίδας και δημιουργικής απασχόλησης παιδιών ή και ατόμων με αναπηρία, όπως προσδιορίζεται στην ΚΥΑ. Σημειώνεται ότι σε έναν φορέα (π.χ. Δήμο) μπορεί να ανήκουν περισσότερες από μία δομές (βρεφονηπιακοί σταθμοί, κέντρα δημιουργικής απασχόλησης, κλπ)
- «Ωφελούμενοι» είναι τα βρέφη, νήπια και παιδιά προσχολικής εκπαίδευσης καθώς και τα παιδιά σχολικής ηλικίας, έφηβοι και άτομα με αναπηρία, που εμπίπτουν στις κατηγορίες, πληρούν τις προϋποθέσεις και επιλέγονται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην ΚΥΑ, προκειμένου να λάβουν «αξία τοποθέτησης» (voucher) στις ως δομές.

Λαμβάνοντας υπόψη τον τρόπο υλοποίησης κάθε πράξης αυτού του τύπου και τη φύση της (άυλο φυσικό αντικείμενο) το δείγμα των φορέων που επιλέγεται για επαλήθευση προσδιορίζεται σύμφωνα με τον επόμενο πίνακα ανάλογα με τον αριθμό των φορέων που συμμετέχουν στην πράξη. Για τη *διοικητική* επαλήθευση το δείγμα αφορά στους φορείς που περιλαμβάνονται στο ΔΔΔ προς επαλήθευση. Κατά τον προγραμματισμό των *επιτόπιων* επαληθεύσεων, το δείγμα αφορά στους φορείς που έχουν δηλώσει δαπάνες στην πράξη για το εξάμηνο αναφοράς. Εάν ωστόσο, η πράξη περιλαμβάνεται στον προγραμματισμό γιατί η ΔΑ την έχει επιλέξει με βάση την παρ. 4.4.8.2, για να γίνει η στρωματοποίηση των φορέων λαμβάνονται υπόψη οι *προϋπολογισμοί* που αντιστοιχούν στους φορείς αυτούς [αντί για τις δαπάνες], όπως καταγράφονται στο ΤΔΥ.

Δείγμα φορέων προς επαλήθευση

Αριθμός φορέων που συμμετέχουν στην πράξη	Ποσοστό δείγματος για διοικητική και επιτόπια επαλήθευση
<100	10%
100-300	5% και όχι λιγότερο από 10 φορείς
>300	2% και όχι λιγότερο από 15 φορείς

Για την επιλογή του δείγματος ακολουθείται η παρακάτω διαδικασία:

1. Οι φορείς στρωματοποιούνται σε τρία στρώματα ανάλογα με το ύψος των δαπανών τους. Η στρωματοποίηση γίνεται από τη ΔΑ και δύναται να διαφοροποιείται για τον κάθε πληθυσμό ανάλογα με το ύψος των δαπανών των φορέων. Στο πρώτο στρώμα περιλαμβάνονται οι φορείς με μεγάλο ύψος δαπανών, στο δεύτερο στρώμα οι μεσαίου ύψους δαπανών και στο τρίτο όλοι οι υπόλοιποι.

⁹ Δεν αφορά στις πράξεις για την ομάδα πράξεων 6.1 του παραρτήματος Ι.

- Υπολογίζεται το μέρος του συνολικού δείγματος που θα επιλεγεί από το κάθε στρώμα, πολλαπλασιάζοντας τον αριθμό του απαιτούμενου δείγματος με το δείκτη: $\text{δαπάνες πληθυσμού στρώματος προς δαπάνες συνολικού πληθυσμού φορέων}$ (μέγεθος δείγματος στο στρώμα = μέγεθος συνολικού δείγματος $\times$ (δαπάνες στρώματος/σύνολο δαπανών).
- Επιλέγεται από το κάθε στρώμα, το μέρος του δείγματος που προσδιορίστηκε στο προηγούμενο βήμα με απλή τυχαία δειγματοληψία.
- Για τους φορείς του δείγματος με περισσότερες από μία δομές, επιλέγονται οι δομές στις οποίες θα γίνει επιτόπια επαλήθευση με βάση τον πίνακα που ακολουθεί. Η επιλογή των συγκεκριμένων δομών γίνεται με βάση το ύψος των δαπανών της κάθε δομής (επιλέγεται κατά κανόνα η δομή/ές με τις υψηλότερες δαπάνες ή με τυχαία δειγματοληψία όταν δεν παρατηρείται σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ του ύψους των δαπανών τους).

Αριθμός δομών/φορέα που επιλέγονται για επαλήθευση

Αριθμός δομών ανά φορέα	Δομές προς επαλήθευση
1-5	1
5-10	2
>10	3

Το παραπάνω δείγμα φορέων/δομών μπορεί να συμπληρωθεί, κατά την κρίση της ΔΑ, από άλλους φορείς/δομές που θα πρέπει να ελεγχθούν επιτοπίως, π.χ. λόγω πρότερων ευρημάτων.

Παράδειγμα της εφαρμογής περιλαμβάνεται στο **παράρτημα ΙΙ**.

Όσον αφορά στην επαλήθευση της επιλεξιμότητας των ωφελούμενων, το δείγμα είναι τυχαίο και προσδιορίζεται ως ποσοστό του πλήθους των ωφελούμενων, σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα.

Ποσοστά επαλήθευσης επιλεξιμότητας ωφελούμενων («νέα» εναρμόνιση)

Αριθμός Vouchers	Ποσοστό δείγματος	Περιορισμοί
1-500	4%	
500-1.000	3%	όχι λιγότερα από 20
1.000-5.000	1%	όχι λιγότερα από 30
>5.000	0,5%	όχι λιγότερα από 50 και περισσότερα από 100

Σημειώνεται ότι οι βασικές κατηγορίες ωφελουμένων π.χ. ΑΜΕΑ, δύναται να επαληθεύονται ως διακριτός πληθυσμός ακολουθώντας την ίδια διαδικασία.

Η επαλήθευση της επιλεξιμότητας των ωφελουμένων για τη «νέα» εναρμόνιση διενεργείται *άπαξ* σύμφωνα και με τις Οδηγίες Ο.ΙΙ.5_1.

4.5.2 Διαχειριστικές επαληθεύσεις σε πράξεις με ΥΕ «5011 Ειδικές Περιπτώσεις ΕΚΤ+», πλην των πράξεων «νέας» εναρμόνισης

Διοικητικές Επαληθεύσεις

Για τα υποέργα *είδους* «5011 Ειδικές Περιπτώσεις ΕΚΤ+», στο πλαίσιο κάθε ΔΔΔ που έχει επιλεγεί προς επαλήθευση (βλ. ενότητα 4.3.1.Α), η ΔΑ/ΕΦ διενεργεί τη διοικητική επαλήθευση δαπανών σε δείγμα

φορέων και δείγμα ωφελούμενων ανά φορέα του δείγματος, σύμφωνα με την ενότητα «Επιλογή δείγματος σε ΥΕ είδους 5011 (πλην «νέας» αναρμόνισης)» ακολούθως.

Για υποέργα που αφορούν συμπληρωματικές ενέργειες και υλοποιούνται με ίδια μέσα (ΥΕ είδους 5005) ή με δημόσια σύμβαση (ΥΕ είδους 5004, 5003), εφαρμόζονται όλοι οι κανόνες της ενότητας 4.3.

Επιτόπιες Επαληθεύσεις

Για κάθε πράξη αυτού του τύπου που έχει ενταχθεί στο πρόγραμμα επιτόπιων επαληθεύσεων στη βάση της εκτίμησης κινδύνου πράξεων και όλων των βημάτων της ενότητας 4.4 εφαρμόζονται τα εξής:

- Επιλέγεται τουλάχιστον ένα υποέργο είδους «5011 Ειδικές Περιπτώσεις ΕΚΤ+», κατά την κρίση της ΔΑ/ΕΦ λαμβάνοντας υπόψη πιθανή διαφοροποίηση τόσο του φυσικού αντικείμενου που πρέπει να επαληθευτεί όσο και των εμπλεκόμενων φορέων.
- Στη συνέχεια, επιλέγεται δείγμα φορέων παροχής υπηρεσιών (ή Δ/σεων Εκπαίδευσης) και ωφελουμένων (ή αντίστοιχα εκπαιδευτικών), σύμφωνα με την ενότητα «Επιλογή δείγματος σε ΥΕ είδους 5011 (πλην «νέας» αναρμόνισης)» ακολούθως.

Σημειώνεται ότι τα υποέργα που αφορούν συμπληρωματικές ενέργειες και υλοποιούνται με ίδια μέσα (ΥΕ είδους 5005) ή με δημόσια σύμβαση (ΥΕ είδους 5004, 5003) επαληθεύονται επιτοπίως σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη Διαδικασία ΔΙΙ_8 για τον προσδιορισμό του αντικείμενου επαλήθευσης.

Επιλογή δείγματος σε ΥΕ είδους 5011 (πλην «νέας» αναρμόνισης)

Οι βασικές μονάδες για τη δειγματοληψία 2^{ου} επιπέδου στις διαχειριστικές επαληθεύσεις (διοικητικές και επιτόπιες) των υποέργων είναι α) ο αριθμός (πληθυσμός) των φορέων παροχής υπηρεσιών ή διευθύνσεων εκπαίδευσης και β) ο αριθμός των ωφελούμενων (καταρτιζόμενοι, ασκούμενοι, σε εργασία, κλπ) ανά φορέα ή εκπαιδευτικών ανά διεύθυνση εκπαίδευσης.

Το δείγμα που επιλέγεται για επαλήθευση προσδιορίζεται σύμφωνα με τον επόμενο πίνακα.

ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ

1^η μονάδα δειγματοληψίας: φορέας παροχής υπηρεσιών (ΚΕΚ, Επιβλέπων φορέας, Δ/νση Εκπαίδευσης)

2^η μονάδα δειγματοληψίας: μονάδα φυσικού αντικείμενου (ωφελούμενος, εκπαιδευτικός κλπ)

Μέγεθος δείγματος φορέων

<50	: 10% και όχι λιγότερο από 2
51-100	: 9% και όχι λιγότερο από 6
101-150	: 8% και όχι λιγότερο από 10
151-200	: 7% και όχι λιγότερο από 12
>200	: 15 φορείς

Επιλογή φορέων

1. Ταξινομούμε τους φορείς κατά φθίνουσα σειρά του αριθμού των ωφελουμένων/εκπαιδευτικών που έχουν.
2. Δημιουργούμε 3 στρώματα ανάλογα με το πλήθος των ωφελουμένων. Διαχωρίζουμε τα στρώματα ώστε να έχουν περίπου ίδιο αριθμό ωφελουμένων.
3. Επιλέγουμε από κάθε στρώμα το 1/3 του δείγματος των φορέων με απλή τυχαία δειγματοληψία.

Δείγμα και επιλογή ωφελουμένων/εκπαιδευτικών

Από κάθε φορέα του δείγματος επιλέγουμε τυχαία έναν αριθμό ωφελουμένων/εκπαιδευτικών ως εξής:

- Φορείς 1ου στρώματος: τουλάχιστον 6 ωφελούμενοι/εκπαιδευτικοί
- Φορείς 2ου στρώματος: τουλάχιστον 5 ωφελούμενοι/εκπαιδευτικοί
- Φορείς 3ου στρώματος: τουλάχιστον 4 ωφελούμενοι/εκπαιδευτικοί ή όσοι υπάρχουν στο φορέα.

Παράδειγμα της εφαρμογής περιλαμβάνεται στο **παράρτημα III**.

Σημείωση 1: Εάν ο αριθμός που προκύπτει στην 1^η μονάδα δειγματοληψίας είναι ένας (1) ή δύο (2) φορείς μόνο, τότε από κάθε φορέα, επιλέγονται τυχαία τουλάχιστον 6 ωφελούμενοι/εκπαιδευτικοί.

Σημείωση 2: Το δείγμα φορέων μπορεί να διευρυνθεί, κατά την κρίση της ΔΑ/ΕΦ, και από άλλους φορείς που θα πρέπει να ελεγχθούν επιτοπίως π.χ. λόγω προηγούμενων ευρημάτων. Ομοίως το δείγμα μπορεί να απομειωθεί στην περίπτωση δράσεων που κατά την κρίση της ΔΑ/ΕΦ ενέχουν μικρό κίνδυνο αποκλίσεων. Κατά τον καθορισμό της έκτασης των επαληθεύσεων, η ΔΑ/ΕΦ μπορεί να λαμβάνει υπόψη τις διαδικασίες επαληθεύσεων/ ελέγχου του δικαιούχου και να θεωρήσει τους ελέγχους αυτούς συνεισφορά στην βεβαιότητα που πρέπει να εξασφαλιστεί ως προς την ορθότητα, εγκυρότητα, επιλεξιμότητα και νομιμότητα των δαπανών.

Σημείωση 3: Στην περίπτωση που φορέας του δείγματος που προκύπτει με την παραπάνω διαδικασία έχει ελεγχθεί ξανά, και η ΔΑ/ΕΦ έχει τεκμηριωμένα εύλογη βεβαιότητα ότι ο φορέας λειτουργεί σύμφωνα με τα προβλεπόμενα (π.χ. προηγούμενες επαληθεύσεις χωρίς ευρήματα), οι φορείς του δείγματος δύνανται να αντικατασταθούν από άλλους φορείς οι οποίοι δεν έχουν επαληθευτεί προηγούμενα, προκειμένου να διευρυνθεί ο αριθμός των φορέων που θα υποβληθούν σε επαλήθευση στη διάρκεια υλοποίησης της πράξης.

Σημείωση 4: Ο παραπάνω τρόπος επιλογής δείγματος εφαρμόζεται και για τη επαλήθευση της επιλεξιμότητας των ωφελούμενων, η οποία πρέπει να διενεργείται από τη ΔΑ/ΕΦ στις περιπτώσεις που εκδίδεται πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος του δικαιούχου προς φορείς ή φυσικά πρόσωπα (δεν αφορά στους εκπαιδευτικούς).

4.6 ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΥΠΟΕΡΓΑ ΠΟΥ ΥΛΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΜΕ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΕ ΠΟΛΛΟΥΣ ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΥΣ/ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ

Στο πλαίσιο υποέργων των κατηγοριών «5004 Υπηρεσίες και μελέτες πλην μελετών/υπηρεσιών για τεχνικά έργα» ή «5003 Προμήθειες», που υλοποιούνται αποκλειστικά με δημόσιες συμβάσεις, είναι δυνατόν να παρέχονται υπηρεσίες ή προμήθειες σε πολλούς ωφελούμενους, συμμετέχοντες ή τελικούς αποδέκτες.¹⁰ Σε αυτές τις περιπτώσεις, είναι κρίσιμη η εξέταση και η διασταύρωση των σχετικών στοιχείων που τους αφορούν, καθώς οι ωφελούμενοι αποτελούν ουσιαστική τεκμηρίωση της υλοποίησης μέρους του φυσικού αντικείμενου που περιγράφεται στη σχετική σύμβαση ή συμβάσεις.

Σύμφωνα με την ενότητα 4.3.1B, ο κανόνας για τη διοικητική επαλήθευση στα υποέργα αυτά, είναι να επαληθεύεται το σύνολο των δαπανών κάθε ΔΔΔ που έχει επιλεγεί προς επαλήθευση. Ωστόσο για το φυσικό αντικείμενο της σύμβασης που αφορά στους ωφελούμενους και μόνο, δεδομένου του μεγάλου αριθμού τους, κατά τη διοικητική, αλλά και επιτόπια επαλήθευση, είναι αποδεκτό να μην εξετάζεται το σύνολό τους, αλλά ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα.

Ο καθορισμός του δείγματος, καθώς και το επίπεδο στο οποίο αυτό επιλέγεται (είτε σε επίπεδο υποέργου είτε σε επίπεδο δελτίου δήλωσης δαπανών), εξαρτώνται από τον σχεδιασμό και την οργάνωση της πράξης σε υποέργα. Η δειγματοληψία μπορεί να βασίζεται:

- είτε στη μέθοδο που εφαρμόζεται για υποέργα με ίδια μέσα, με δείγμα που επιλέγεται από τον επισυναπτόμενο κατάλογο ωφελούμενων σε «ΔΔΔ προς επαλήθευση» (βλ. ενότητα 4.3.1B)
- είτε στη διαδικασία που προβλέπεται για τις ειδικές περιπτώσεις ΕΚΤ+ (βλ. ενότητα 4.5.2).

¹⁰ Ενδεικτικά στον τύπο πράξης 7.1 Κατάρτιση και πιστοποίηση μέσω δημοσίων συμβάσεων

Ανεξαρτήτως μεθόδου, η επιλογή της ΔΑ/ΕΦ πρέπει να διασφαλίζει εύλογη βεβαιότητα για την επαλήθευση των ωφελομένων/τελικών αποδεκτών και να τεκμηριώνεται εγγράφως.

Για την πιστοποίηση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου, τα σημεία επαλήθευσης οφείλουν να καλύπτουν, κατ' ελάχιστον τα προβλεπόμενα στις Οδηγίες Ο.ΙΙ.5_1 του ΣΔΕ (π.χ. για δημόσιες συμβάσεις και ωφελομένους συνδυαστικά), καθώς και επιπρόσθετα σημεία που ενδεχομένως προβλέπονται στην πρόσκληση, τον οδηγό εφαρμογής ή/και το ειδικό θεσμικό πλαίσιο που διέπει την πράξη κατά περίπτωση (π.χ. έλεγχος ή διασταύρωση στοιχείων για προμήθειες τροφίμων, στοιχεία για εκπαιδευτές, επαλήθευση της διαδικασίας επιλογής φορέων πιστοποίησης κ.λπ.).

Αναφορικά με τα αποδεικτικά έγγραφα (παραστατικά και δικαιολογητικά) που απαιτείται να υποβάλλει ο δικαιούχος συνημμένα στα ΔΔΔ για κάθε σχετικό υπόεργο, και τα οποία πρέπει να καθορίζονται από τη ΔΑ/ΕΦ στο Τμήμα Ε' του αντίστοιχου ΤΔΥ, συνιστάται η αξιοποίηση των Οδηγιών Ο.ΙΙ.5_1 του Εγχειριδίου ΣΔΕ. Σε αυτές καταγράφονται ενδεικτικά αποδεικτικά έγγραφα τόσο για τις δημόσιες συμβάσεις όσο και για τους ωφελομένους, τα οποία μπορούν να συμπληρώνονται, όπου απαιτείται, με βάση τα ειδικά χαρακτηριστικά του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της κάθε πράξης.

5. ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΕΩΝ ΑΠΟ ΔΑ/ΕΦ

Η ΔΑ/ΕΦ συνοψίζει σε διακριτό έγγραφο τον τρόπο που εφαρμόσε τη μεθοδολογία στη βάση του παρόντος. Για τη συνοπτική αποτύπωση λαμβάνει υπόψη την τεκμηρίωση των επιλογών της, για τις:

- ✓ Διοικητικές επαληθεύσεις δαπανών. Οι επιλογές αυτές έχουν τεκμηριωθεί σε ΔΔΔ σύμφωνα με την ενότητα 4.3
- ✓ Επιτόπιες επαληθεύσεις. Οι επιλογές αυτές έχουν τεκμηριωθεί σε κάθε εξαμηνιαίο πρόγραμμα επιτόπιων επαληθεύσεων, σύμφωνα με την ενότητα 4.4 και στο *Έντυπο Ε.ΙΙ_7_1 Πρόγραμμα Επιτόπιων Επαληθεύσεων* της Διαδ. Δ.ΙΙ_7.

Το έγγραφο τεκμηρίωσης αναρτάται στο ΟΠΣ, ετησίως, μετά την υποβολή των λογαριασμών στην ΕΕ¹¹, το Μάρτιο κάθε έτους.

Η ΔΑ, σε συνεργασία με τους ΕΦ, αξιολογούν τα αποτελέσματα των διαχειριστικών επαληθεύσεων που έχουν διενεργήσει, ώστε αυτά να ληφθούν υπόψη κατά την επανεξέταση ή/και αναθεώρηση της μεθοδολογίας.

Η ΔΑ, ως υπεύθυνη για το Πρόγραμμα, είναι σημαντικό να αξιολογεί τις πτυχές και τα αποτελέσματα της προσέγγισης, γιατί μέσα από αυτή τη διαδικασία, θα μπορεί να κρίνει κατά πόσο η μεθοδολογία καλύπτει επαρκώς τους κινδύνους και της παρέχει εύλογη βεβαιότητα για τη νομιμότητα και κανονικότητα των δαπανών.

Στο πλαίσιο αυτό, ανάλογα με τη φύση και την έκταση των διαπιστώσεων ή ευρημάτων από τις διαχειριστικές επαληθεύσεις ή από ελέγχους σε πράξεις της, μπορεί να εξαγεί συμπεράσματα κυρίως ως προς το αν η προσέγγιση:

- ✓ εστιάζει όντως σε περιοχές που ενέχουν κινδύνους, και άρα προλαμβάνει τον εντοπισμό και τη διόρθωση παρατυπιών *προτού* συμπεριληφθούν οι δαπάνες που δηλώνονται από τους δικαιούχους, στις αιτήσεις πληρωμής προς την ΕΕ, ή/και
- ✓ αναδεικνύει προβλήματα σχετικά με συγκεκριμένους δικαιούχους ή τύπους/ ομάδες πράξεων.

¹¹ Η ανάρτηση του εγγράφου τεκμηρίωσης θα ξεκινήσει για την 4^η ΛΧ της ΠΠ 21-27.

Επιπλέον, η ΔΑ/ΕΦ μπορεί να κρίνει, εάν οι επιλογές που έχει αξιοποιήσει κατά την εφαρμογή της μεθοδολογίας (π.χ. επαλήθευση περισσότερων ΔΔΔ από τα «υποχρεωτικά» βάσει εκτίμησης κινδύνου) συνεισφέρουν στα παραπάνω ή αντίθετα δημιουργούν επιπλέον φόρτο εργασίας χωρίς προστιθέμενη αξία.

Η αξιολόγηση της ΔΑ/ΕΦ μπορεί να οδηγήσει σε προτάσεις για αλλαγές ή βελτιώσεις σε διάφορα σημεία της μεθοδολογίας, όπως σε σχέση με τους παράγοντες κινδύνου, τις τιμές και τη βαθμολογία τους, τους κανόνες δειγματοληψίας για τις διοικητικές και τις επιτόπιες επαληθεύσεις, τα ποσοστά κάλυψης, κλπ. Επίσης μπορεί να αναδείξει την ανάγκη για την παροχή περαιτέρω εκπαίδευσης στα στελέχη της ή στα στελέχη των ΕΦ.

6. ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗ-ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ

Η μεθοδολογία για τη διενέργεια των διαχειριστικών επαληθεύσεων στη βάση εκτίμησης κινδύνου θα πρέπει να υπόκειται σε επανεξέταση ή/και αναθεώρηση, ώστε να γίνονται οι κατάλληλες προσαρμογές και να βελτιώνεται η ποιότητα και αποτελεσματικότητα των διαχειριστικών επαληθεύσεων.

Η εξέταση αυτή θα πραγματοποιείται κατά κανόνα ανά έτος, μετά την υποβολή των λογαριασμών στην ΕΕ, βασικό στοιχείο των οποίων είναι η Ετήσια Έκθεση Ελέγχου της ΕΔΕΛ.

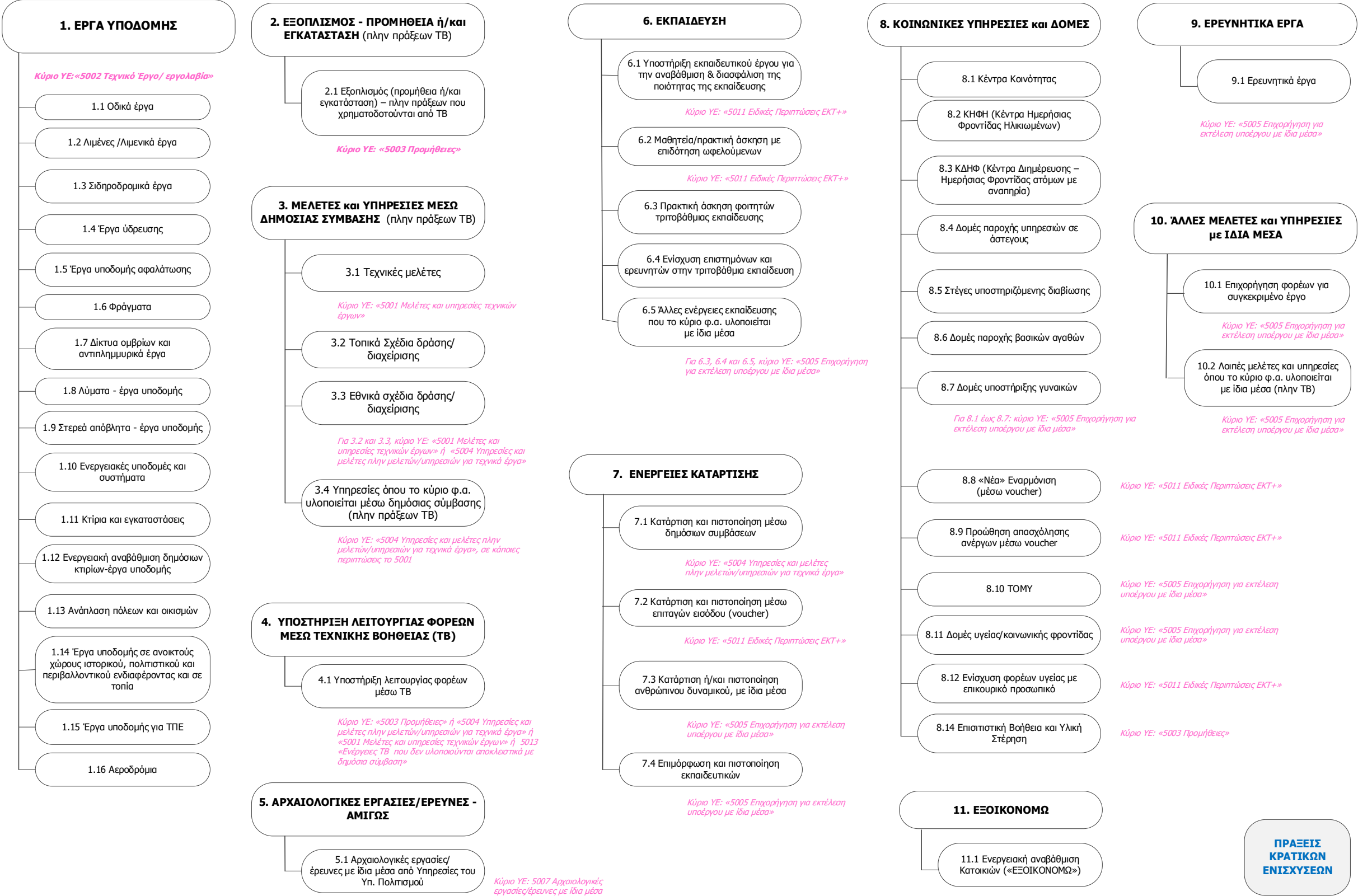
Ειδικότερα, κατά την εξέταση της μεθοδολογίας, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη:

- ✓ τα στοιχεία της Ετήσιας Έκθεσης Ελέγχου της ΕΔΕΛ, καθώς σε αυτήν συνοψίζονται τα αποτελέσματα όλων των ελέγχων, συστημικών και πράξεων, τα συμπεράσματα της ΕΔΕΛ ως προς τη λειτουργία του κοινού ΣΔΕ (επίπεδο βεβαιότητας) και αποτυπώνεται το σφάλμα της λογιστικής χρήσης στην οποία αφορά (TER, RTER),
- ✓ τα αποτελέσματα των διαχειριστικών επαληθεύσεων και τα συμπεράσματα των ΔΑ/ΕΦ από την αξιολόγηση της ενότητας 5,
- ✓ τα πορίσματα από ελέγχους ελεγκτικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου, και άλλων αρμόδιων εθνικών οργάνων
- ✓ περιπτώσεις υπονοιών απάτης που ενδεχομένως έχουν οριζόντιες επιπτώσεις στο ΣΔΕ
- ✓ ενδεχόμενες διορθωτικές παρεμβάσεις στο ΣΔΕ κατά τη διάρκεια της λογιστικής χρήσης για την αντιμετώπιση προβλημάτων που εντοπίστηκαν.

Για την εργασία αυτή συνεργάζονται η Ειδική Υπηρεσία Θεσμικής Υποστήριξης και Πληροφοριακών Συστημάτων (ΕΥΘΥΠΣ) της ΕΑΣ, οι ΔΑ των Προγραμμάτων, και η ΕΔΕΛ, ώστε να υπάρχει κοινή θεώρηση, καθώς και κοινή αντιμετώπιση των κινδύνων και των σημείων στα οποία εντοπίζεται ανάγκη ενίσχυσης/βελτίωσης της μεθοδολογίας.

Η εξέταση αυτή μπορεί να οδηγήσει σε αναθεώρηση της μεθοδολογίας σε επιμέρους πτυχές ή/ και στους κανόνες δειγματοληψίας. Επιπλέον, ως αποτέλεσμα της εργασίας αναθεώρησης και ανάλογα και με τη φύση και την έκταση των διαπιστώσεων μπορεί να απαιτείται η λήψη επιπλέον διορθωτικών μέτρων, όπως η τροποποίηση άλλων στοιχείων του ΣΔΕ, προσαρμογών στο ΟΠΣ ή η παροχή περαιτέρω εκπαίδευσης/καθοδήγησης στις ΔΑ/ΕΦ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΤΥΠΟΙ/ ΟΜΑΔΕΣ ΠΡΑΞΕΩΝ
(για την απόδοση τιμής στον παράγοντα κινδύνου 11)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΦΟΡΕΩΝ/ΔΟΜΩΝ - «ΝΕΑ» ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ
(βλ. παρ. 4.5.1)

Έστω ότι οι φορείς που συμμετέχουν στην υλοποίηση της πράξης σε ένα ΠΕΠ και οι δαπάνες τους ή οι προϋπολογισμοί τους είναι όπως αυτοί εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα. Το μέγεθος του δείγματος που θα επιλεγεί για επιτόπια επαλήθευση είναι 10% του πληθυσμού των φορέων, αφού ο πληθυσμός (90 φορείς) είναι μικρότερος από 100. Ο πληθυσμός μπορεί να στρωματοποιηθεί με βάση τις δαπάνες/ προϋπολογισμούς των φορέων, όπως φαίνεται στον πίνακα, σε τρία στρώματα.

Το μέρος του δείγματος των φορέων που θα επιλεγεί, με τυχαίο τρόπο, από κάθε στρώμα υπολογίζεται με βάση το ποσοστό των δαπανών του στρώματος προς τις συνολικές δαπάνες της πράξης. Εάν δεν έχουν δηλωθεί δαπάνες, γίνεται με βάση τους προϋπολογισμούς που αντιστοιχούν στους φορείς (βλ. ΤΔΥ).

Για τις ανάγκες του παραδείγματος έχουμε θεωρήσει ότι οι φορείς του 1ου στρώματος έχουν πάνω από 10 δομές, οπότε θα ελεγχθούν 3 δομές ανά φορέα, οι φορείς του 2ου στρώματος 5 έως 10, οπότε θα ελεγχθούν 2 δομές ανά φορέα και οι φορείς του 3ου στρώματος 1-5 δομές οπότε θα ελεγχθεί μία δομή.

Στρωματοποίηση πληθυσμού

Φορέας		Π/Υ-Δαπάνες	1ο στρώμα	2ο στρώμα	3ο στρώμα
1	Φορέας 1	1.105.843,23	1.105.843,23		
2	Φορέας 2	947.599,10	947.599,10		
3	Φορέας 3	642.804,56	642.804,56		
4	Φορέας 4	616.619,11	616.619,11		
5	Φορέας 5	430.406,25	430.406,25		
6	Φορέας 6	316.149,90	316.149,90		
7	Φορέας 7	235.202,73	235.202,73		
8	Φορέας 8	170.879,09	4.294.624,88	170.879,09	
9	Φορέας 9	159.919,59		159.919,59	
10	Φορέας 10	159.202,73		159.202,73	
11	Φορέας 11	152.829,09		152.829,09	
12	Φορέας 12	126.445,00		126.445,00	
13	Φορέας 13	113.974,09		113.974,09	
14	Φορέας 14	108.205,00		108.205,00	
15	Φορέας 15	106.875,00		106.875,00	
16	Φορέας 16	99.318,18		99.318,18	
17	Φορέας 17	87.892,27		87.892,27	
18	Φορέας 18	83.790,00		83.790,00	
19	Φορέας 19	82.814,10		82.814,10	
20	Φορέας 20	80.465,00		80.465,00	
21	Φορέας 21	79.135,00		79.135,00	
22	Φορέας 22	76.129,54		76.129,54	
23	Φορέας 23	75.084,51		75.084,51	
24	Φορέας 24	73.840,91		73.840,91	
25	Φορέας 25	65.420,45		65.420,45	
26	Φορέας 26	63.632,74		63.632,74	
27	Φορέας 27	62.700,00		62.700,00	
28	Φορέας 28	59.953,62		2.028.552,29	59.953,62
29	Φορέας 29	58.615,00			58.615,00
30	Φορέας 30	58.036,36			58.036,36

Φορέας		Π/Υ-Δαπάνες	1ο στρώμα	2ο στρώμα	3ο στρώμα
31	Φορέας 31	54.625,00			54.625,00
32	Φορέας 32	52.630,00			52.630,00
33	Φορέας 33	49.210,00			49.210,00
34	Φορέας 34	47.500,00			47.500,00
35	Φορέας 35	47.474,09			47.474,09
36	Φορέας 36	45.600,00			45.600,00
37	Φορέας 37	45.125,00			45.125,00
38	Φορέας 38	44.969,54			44.969,54
39	Φορέας 39	43.795,00			43.795,00
40	Φορέας 40	43.700,00			43.700,00
41	Φορέας 41	43.533,76			43.533,76
42	Φορέας 42	41.515,00			41.515,00
43	Φορέας 43	41.238,64			41.238,64
44	Φορέας 44	40.375,00			40.375,00
45	Φορέας 45	40.375,00			40.375,00
46	Φορέας 46	38.000,00			38.000,00
47	Φορέας 47	37.909,47			37.909,47
48	Φορέας 48	37.905,00			37.905,00
49	Φορέας 49	35.625,00			35.625,00
50	Φορέας 50	35.625,00			35.625,00
51	Φορέας 51	35.625,00			35.625,00
52	Φορέας 52	34.295,00			34.295,00
53	Φορέας 53	32.490,00			32.490,00
54	Φορέας 54	32.170,46			32.170,46
55	Φορέας 55	32.135,91			32.135,91
56	Φορέας 56	31.540,00			31.540,00
57	Φορέας 57	30.952,73			30.952,73
58	Φορέας 58	30.875,00			30.875,00
59	Φορέας 59	28.500,00			28.500,00
60	Φορέας 60	26.842,10			26.842,10
61	Φορέας 61	26.125,00			26.125,00
62	Φορέας 62	25.270,00			25.270,00
63	Φορέας 63	25.175,00			25.175,00
64	Φορέας 64	23.750,00			23.750,00
65	Φορέας 65	23.750,00			23.750,00
66	Φορέας 66	23.465,00			23.465,00
67	Φορέας 67	22.005,45			22.005,45
68	Φορέας 68	21.660,00			21.660,00
69	Φορέας 69	21.660,00			21.660,00
70	Φορέας 70	19.855,00			19.855,00
71	Φορέας 71	19.855,00			19.855,00
72	Φορέας 72	19.095,00			19.095,00
73	Φορέας 73	19.000,00			19.000,00
74	Φορέας 74	18.050,00			18.050,00

Φορέας		Π/Υ-Δαπάνες	1ο στρώμα	2ο στρώμα	3ο στρώμα
75	Φορέας 75	16.625,00			16.625,00
76	Φορέας 76	16.080,91			16.080,91
77	Φορέας 77	15.960,00			15.960,00
78	Φορέας 78	15.580,00			15.580,00
79	Φορέας 79	14.440,00			14.440,00
80	Φορέας 80	14.250,00			14.250,00
81	Φορέας 81	14.034,09			14.034,09
82	Φορέας 82	10.838,63			10.838,63
83	Φορέας 83	10.830,00			10.830,00
84	Φορέας 84	8.420,49			8.420,49
85	Φορέας 85	7.220,00			7.220,00
86	Φορέας 86	7.125,00			7.125,00
87	Φορέας 87	4.957,26			4.957,26
88	Φορέας 88	4.750,00			4.750,00
89	Φορέας 89	4.750,00			4.750,00
90	Φορέας 90	4.102,27			4.102,27
					1.837.440,78
Σύνολο		8.160.617,95			

Υπολογισμός δείγματος

ΔΕΙΓΜΑ	10%
	9

	1ο στρώμα >200.000€	2ο στρώμα 200.000-60.000 €	3ο στρώμα <60.000 €	ΣΥΝΟΛΑ
Αριθμός φορέων	7	20	63	90
Π/Υ	4.294.625	2.028.552	1.837.441	8.160.618
Μέγιστος	1.105.843	170.879	59.954	
Ελάχιστος	235.203	62.700	4.102	
% δείγματος στο στρώμα	53%	25%	23%	100%
Μέσος αριθμός δομών ανά φορέα στο στρώμα	3	3	1	
10%				
Μεγ. δειγμ. φορέων ανά στρώμα (στρογγυλοποίηση)	5	2	2	9
Αρ. δομών δείγματος	15	6	2	23

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΦΟΡΕΩΝ/ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΠΡΑΞΕΙΣ ΜΕ ΥΕ «5011 ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΚΤ+» - ΠΛΗΝ ΤΗΣ «ΝΕΑΣ» ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗΣ

Η διαδικασία που ακολουθείται για τον υπολογισμό του δείγματος φορέων και ωφελούμενων είναι η εξής:

Βήμα 1: Ταξινόμηση φορέων

Οι φορείς ταξινομούνται στον πίνακα κατά φθίνουσα σειρά του αριθμού ωφελουμένων που έχουν υποδεχθεί.

Βήμα 2: Στρωματοποίηση

Στη δεξιά στήλη του πίνακα απεικονίζεται με σκίαση η κατανομή του πληθυσμού των φορέων σε τρία στρώματα. Τα στρώματα διαμορφώνονται ως εξής:

- A. Διαιρούμε το συνολικό αριθμό ωφελουμένων του υποέργου με τον αριθμό των στρωμάτων που θέλουμε (στη συγκεκριμένη περίπτωση: τρία στρώματα). Το κάθε στρώμα των φορέων θα έχει αθροιστικά περίπου τον ίδιο αριθμό ωφελουμένων.
- B. Επιλέγουμε, ξεκινώντας από την αρχή, τόσους φορείς, όσοι απαιτούνται ώστε να καλύπτεται ο αριθμός των ωφελουμένων που θέλουμε να έχει το κάθε στρώμα, που προκύπτει από το σημείο A. Για ευκολία στο διαχωρισμό δημιουργούμε δίπλα στη στήλη ωφελουμένων μία πρόσθετη στήλη με το αθροιστικό σύνολο ωφελουμένων που έχουν όλοι οι προηγούμενοι φορείς στον πίνακα. Το πρώτο στρώμα περιλαμβάνει τους φορείς που αθροιστικά έχουν τόσους ωφελούμενους, όσους περίπου θέλουμε να έχει το στρώμα (σημείο A). Το δεύτερο στρώμα περιλαμβάνει τους φορείς που αθροιστικά έχουν τους διπλάσιους ωφελούμενους από αυτούς που θέλουμε να έχει το κάθε στρώμα και στο τελευταίο στρώμα αφήνουμε όλους του υπόλοιπους φορείς.

	Φορείς	Πληθυσμός ανά Δήμο	Στρώματα	
1	Φορέας 1	439	439	1ο στρώμα
2	Φορέας 2	269	708	
3	Φορέας 3	220	928	
4	Φορέας 4	193	1121	
5	Φορέας 5	157	1278	
6	Φορέας 6	129	1407	
7	Φορέας 7	129	1536	2ο στρώμα
8	Φορέας 8	124	1660	
9	Φορέας 9	120	1780	
10	Φορέας 10	118	1898	
11	Φορέας 11	97	1995	
12	Φορέας 12	83	2078	
13	Φορέας 13	79	2157	
14	Φορέας 14	78	2235	
15	Φορέας 15	76	2311	
16	Φορέας 16	68	2379	
17	Φορέας 17	66	2445	
18	Φορέας 18	62	2507	
19	Φορέας 19	61	2568	
20	Φορέας 20	60	2628	
21	Φορέας 21	60	2688	
22	Φορέας 22	59	2747	
23	Φορέας 23	57	2804	3ο στρώμα

	Φορείς	Πληθυσμός ανά Δήμο	Στρώματα
24	Φορέας 24	56	2860
25	Φορέας 25	51	2911
26	Φορέας 26	51	2962
27	Φορέας 27	51	3013
28	Φορέας 28	46	3059
29	Φορέας 29	45	3104
30	Φορέας 30	43	3147
31	Φορέας 31	43	3190
32	Φορέας 32	42	3232
33	Φορέας 33	42	3274
34	Φορέας 34	41	3315
35	Φορέας 35	39	3354
36	Φορέας 36	38	3392
37	Φορέας 37	37	3429
38	Φορέας 38	37	3466
39	Φορέας 39	36	3502
40	Φορέας 40	32	3534
41	Φορέας 41	29	3563
42	Φορέας 42	28	3591
43	Φορέας 43	27	3618
44	Φορέας 44	26	3644
45	Φορέας 45	25	3669
46	Φορέας 46	23	3692
47	Φορέας 47	22	3714
48	Φορέας 48	22	3736
49	Φορέας 49	22	3758
50	Φορέας 50	20	3778
51	Φορέας 51	19	3797
52	Φορέας 52	19	3816
53	Φορέας 53	18	3834
54	Φορέας 54	18	3852
55	Φορέας 55	17	3869
56	Φορέας 56	16	3885
57	Φορέας 57	15	3900
58	Φορέας 58	15	3915
59	Φορέας 59	14	3929
60	Φορέας 60	14	3943
61	Φορέας 61	14	3957
62	Φορέας 62	13	3970
63	Φορέας 63	12	3982
64	Φορέας 64	12	3994

	Φορείς	Πληθυσμός ανά Δήμο	Στρώματα	
65	Φορέας 65	10	4004	
66	Φορέας 66	9	4013	
67	Φορέας 67	8	4021	
68	Φορέας 68	7	4028	
69	Φορέας 69	6	4034	
70	Φορέας 70	6	4040	
71	Φορέας 71	5	4045	
	Σύνολο	4045		

Βήμα 3: Υπολογισμός δείγματος φορέων / ωφελουμένων

Για το υποέργο του παραδείγματος, ο υπολογισμός του δείγματος φορέων και του ελάχιστου αριθμού ωφελουμένων καθώς και της κατανομής τους στα τρία στρώματα παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Αρ. φορέων:	71			
Αρ. ωφελουμένων:	4045			
Δείγμα φορέων:	6			
Βήμα : Αρ. ωφελουμ./3	1348			
	Αρ. ωφελουμένων	Δείγμα φορέων ανά στρώμα	Ωφελούμενοι ανά στρώμα (ελάχιστο)	Δείγμα ωφελουμ. ανά στρώμα
Στρώμα 1	1407	2	6	12
Στρώμα 2	2747-1407 = 1340	2	5	10
Στρώμα 3	4045-2747 = 1298	2	4	8
Σύνολα	4045	6		30

Βήμα 4: Επιλογή δείγματος φορέων / ωφελουμένων

Η επιλογή των δειγματοληπτικών μονάδων φορέων και ωφελουμένων γίνεται τυχαία.